

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 18-19 stycznia 2014 r. na kierunku „pedagogika” prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Amadeusz Krause – członek PKA

członkowie: prof. dr hab. Bogusław Śliwerski – ekspert PKA

dr hab. Sławomir Przybyliński – ekspert PKA

mgr Łukasz Łukomski – ekspert ds. formalno-prawnych PKA

Adam Subotkowski – ekspert ds. studenckich PKA

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na kierunku „pedagogika” prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia na Wydziale Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu.

Wizytacja odbyła się z własnej inicjatywy Komisji w ramach harmonogramu ustalonego na rok akademicki 2013/2014. Rozpoczęcie wizytacji poprzedziło zapoznanie się członków Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustalenie podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowanie wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni, analizował dokumenty przedstawione przez Władze Uczelni na potrzeby wizytacji, przeprowadził hospitację zajęć i wizytację bazy dydaktycznej, odbył spotkania ze studentami i pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace dyplomowe.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,
Decyzją Nr DNS 3-0145/110/TBM/96 z dnia 10 czerwca 1996 r. Minister Edukacji Narodowej udzielił Spółce z o.o. Oficyna Wydawnicza „GŁOS WIELKOPOLSKI” –

¹Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

jako założycielowi – zezwolenia na utworzenie uczelni niepaństwowej pn. Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa z siedzibą w Poznaniu.

Minister Edukacji i Nauki Decyzją DSW-3-EK-4003-155/06 z 24 kwietnia 2006 r. nadał Wydziałowi Socjologii i Kulturoznawstwa Uczelni uprawnienia do prowadzenia studiów pierwszego stopnia na kierunku „pedagogika”. 16 listopada 2009 r. na podstawie Decyzji Nr MNiSW-DNS-WUN-6022-2281-6/KT/09 Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego nadał Wydziałowi Humanistycznemu Uczelni uprawnienie do prowadzenia studiów drugiego stopnia na kierunku „pedagogika”.

Strategia Rozwoju Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu została przyjęta Uchwałą nr 2 Senatu Uczelni z dnia 13 października 2011 r., a następnie zaktualizowana Uchwałą nr 4 Senatu z dnia 4 kwietnia 2012 r.

W aktualizacji misji uczelni z kwietnia 2012 roku przyjęto założenia o otwartości uczelni, jej gotowości na zmiany oraz potrzeby studenta i otoczenia gospodarczego. W misji podkreślono praktyczność kształcenia oparto na programach modułowych. W założeniach będzie dożyło się do zwiększenia edukacji e-learningowej, mentoringu, tutoringu, aktywną współpracę z pracodawcami regionu wielkopolskiego, stałą ewaluację oczekiwań studentów, wykorzystywania w dydaktyce innowacyjnych metod kształcenia, wysoki udział praktyk w procesie kształcenia, oferowania ścieżek rozwoju w języku angielskim, nawiązanie współpracy z inkubatorami przedsiębiorczości, aktywizację pracowników do pozyskiwania funduszy, zwiększenie poziomu aplikacyjności badawczej.

W dokumentacji strategii uczelni przeanalizowano potencjał otoczenia w aspekcie demograficznym, prawnym, ekonomicznym, technologicznym i pod względem konkurencyjności. Na podstawie tych aspektów wyszczególniono główny cel strategiczny oraz szczegółowe cele strategiczne i operacyjne uczelni.

Jednostka nie posiada odrębnej strategii, w której prowadzony jest kierunek pedagogika.

Kształcenie na kierunku pedagogika pozostaje w relacji z misją i strategią WSNHiD. Według założeń kształcenie ma opierać się na trzech przesłankach innowacyjności, elastyczności i pragmatyzmu. Kształcenie innowacyjne to przede wszystkim metody doskonalące kompetencje społeczne i personalne. W uczelni przeważają metody aktywizacji studentów zorientowane na praktyce i potrzeby środowiska lokalnego. W ramach elastyczności uczelnia proponuje wiele ścieżek edukacyjnych co skutkuje na wizytowanym kierunku wielością specjalności i fakultetów. Wymiar pragmatyczny to reagowanie na potrzeby rynku pracy, włącznie w proces przygotowania oferty edukacyjnej pracodawców, oraz optymalizację treści kształcenia.

Koncepcja kształcenia dla kierunku jest ściśle powiązana z szczegółowymi celami strategicznymi Uczelni. Zawiera się ona przede wszystkim w upracticznieniu studiów i specjalności, włącznie z prowadzeniem profilu praktycznego na drugim stopniu studiów. Innym obszarem zbieżnym jest elastyczność modułowa studiów mająca przybliżyć profil i treści kształcenia do oczekiwań otoczenia gospodarczego regionu wielkopolskiego.

Uczelnia stawiając na innowacyjność kształcenia zaproponowała też urozmaicone ścieżki kształcenia dla kierunku pedagogika. Zaproponowano zarówno specjalności nauczycielskie, jak i nienauczycielskie. Dla poszczególnych specjalności przygotowano programy modułowe z możliwością rozbudowy fakultatywnej.

- 2) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Na podstawie dokumentacji nie można określić w jakim zakresie interesariusze zewnętrzni brali udział w opracowaniu koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku. Uczelnia ma podpisanych szereg umów o współpracy, między innymi umożliwiającymi odbywanie praktyk studenckich. W umowach tych jeż też mowa o konsultacjach programowych dla kierunku pedagogika. Nie ma jednak dokumentacji takiej współpracy.

Dopiero dnia 1.09.2013 roku zarządzeniem Rektora 35/3013 powołano Radę Pracodawców i określono ramy współpracy z interesariuszami. W ramach prac Rady, dnia 24.10.2013 odbyło się spotkanie z pracodawcami kierunku pedagogika. Udział wzięło 9 pracodawców i 10 interesariuszy wewnętrznych (pracowników WSNSiD). W ramach spotkania grupa podzielona została na trzy zespoły. Zespoły określiły sylwetkę absolwenta w kontekście oczekiwań pracodawców i profil absolwenta kształconego w ramach kierunku pedagogika. Sformułowano uwagi co do różnic i rozbieżności w postrzeganiu sylwetki absolwenta kierunku pedagogika pomiędzy interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Dyskutowano ponadto nad:

- określeniem optymalnego doboru wykładowców praktyków do prowadzenia zajęć
- określeniem sposobów ustalenia ścieżki kształcenia na kierunku pedagogika
- opracowaniem dokumentacji, norm i narzędzi związanych z zarządzaniem i kontrolą jakości kształcenia

Ze spotkania sporządzono protokół wraz ze szczegółowymi uwagami interesariuszy na temat w/w kwestii. Można uznać, że uwagi te dotyczą pośrednio też celów i efektów kształcenia na wizytowanym kierunku. Ten rodzaj współpracy należy ocenić pozytywnie.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Uczelnia posiada misję i strategię rozwoju zaktualizowaną w kwietniu 2013 roku. Wizytowany kierunek dobrze wpisuje się w misję i strategię jednostki.

W stosunku do wielkości uczelni jednostka zaproponowała urozmaiconą ofertę kształcenia na wizytowanym kierunku. Studentom zaproponowano specjalności nauczycielskie i nienauczycielskie.

- 2) Uczelnia posiada szereg umów o współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Jednak nie można na podstawie dokumentacji określić czy i w jakim stopniu program na kierunku pedagogika był w trakcie powstawania konsultowany z interesariuszami. Dopiero we wrześniu 2013 roku podjęto współpracę z interesariuszami zewnętrznymi, której celem było doskonalenie procesu kształcenia na wizytowanym kierunku. W ramach tych konsultacji zmieniono też profil sylwetki absolwenta kierunku. W spotkaniach tych i konsultacjach brali

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

udział też interesariusze wewnętrzni. Byli to pracownicy jednostki. W pracach nie brali udziału studenci.

2.

Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z którego kierunek się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa prowadzi studia na kierunku pedagogika na pierwszym i drugim stopniu kształcenia o profilu praktycznym. Uczelnia dla obydwu stopni kształcenia opracowała własne, odrębne efekty kształcenia. Niniejsze efekty przypisano obszarowi nauk społecznych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 2 listopada 2011 w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1520). Dokonano odniesienia efektów kierunkowych do efektów obszarowych w zakresie deskryptorów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Uczelnia na kierunku pedagogika zgodnie z treścią istniejących dokumentów, od roku 2012 realizuje proces kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Uczelnia dysponuje dokumentem – Uchwałą nr 1 Senatu Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa z dnia 4 kwietnia 2012 roku w sprawie opinii dotyczącej Uchwały Wydziału Humanistycznego w sprawie przyjęcia Kierunkowych Efektów Kształcenia dla programów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów Wydziału Humanistycznego realizowanych w roku akademickim 2012/2013, który wskazuje na podjęcie zadań związanych z definiowaniem efektów kształcenia, celów oraz treści zgodnie z wymaganiami KRK. Warto zauważyć jednak istotną nieścisłość w tym zakresie. Uchwała Senatu, o której mowa pochodzi z dnia 4 kwietnia 2012 roku i brak do niej załącznika, jakim winny być efekty kształcenia dla m.in. kierunku pedagogika obydwu stopni kształcenia. Brak też stosownej Uchwały Rady Wydziału Humanistycznego, o której mowa w Uchwale Senatu. Takowe efekty jednak dostarczone Komisji Oceniającej PKA nie stanowią formalnie załącznika do Uchwały i datowane są na październik 2012 roku, czyli kilka miesięcy po ich przyjęciu stosowną uchwałą Senatu. Istniejąca jednak oficjalna wersja efektów kształcenia zgodna jest z przyjętą misją Uczelni i koncepcją kształcenia na kierunku pedagogika stopień I i II.

Na Uczelni na kierunku pedagogika funkcjonują efekty kształcenia w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Na pierwszym stopniu kształcenia dla wszystkich specjalności przyjęto identyczne efekty kształcenia dla kategorii wiedzy 15 efektów (PE_W01-PE_W15), umiejętności 20 efektów (PE_U01-PE_U20), kompetencji społecznych 7 efektów (PE_K01-PE_K07). Jednak w obowiązujących na Uczelni efektach znajdują się jeszcze dodatkowe opracowane dla poszczególnych specjalności. I tak na specjalnościach: pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, pedagogika rodziny-asystent rodziny, poradnictwo społeczne, resocjalizacja, w kategorii wiedzy dodano kolejne 3 efekty (PE_W16-PE_W18), umiejętności kolejne 6 efektów (PE_U21-PE_U26), a w kategorii kompetencje społeczne dodatkowe 4 efekty (PE_K08-PE_K11). Natomiast dla specjalności nauczycielskiej: edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna, w kategorii wiedza przyjęto dodatkowych 7 efektów (PE_W16-PE_W22), umiejętności kolejne 11 efektów (PE_U21-PE_U31), w kategorii kompetencje społeczne dodatkowe 8 efektów (PE_K08-PE_K15). Przykładowo dodatkowy efekt na tej specjalności brzmi: PE_W22: „*ma podstawową wiedzę na temat projektowania i prowadzenia badań diagnostycznych w praktyce pedagogicznej wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej.*” PE_K13: „*ma świadomość istnienia etycznego wymiaru diagnozowania i oceniania uczniów*”.

Warto zwrócić uwagę na błędnie określony według Zespołu Oceniającego PKA efekt kształcenia w kategorii Kompetencje społeczne – PE_K04 „*potrafi pracować w zespole pełniąc różne role; umie przyjmować i wyznaczać zadania, (...)*” Wydaje się, iż winien być on przypisany do kategorii Umiejętności, tym bardziej, że zbieżną treść nosi wzorcowy efekt kształcenia ulokowany właśnie w Umiejętnościach K_U13 - „*potrafi pracować w zespole pełniąc różne role; umie przyjmować i wyznaczać zadania, (...)*” (Rozporządzenie MNiSW z dnia 4 listopada 2011 w sprawie wzorcowych efektów kształcenia).

Jak wynika z analizy sylabusów stworzonych do funkcjonujących na kierunku pedagogika modułów dowiadujemy się o funkcjonowaniu nie tylko efektów obszarowych i kierunkowych opracowanych przez Jednostkę, ale również o efektach tzw. modułowych. Sytuacja o tyle dziwna, że brak jest dokumentacji o ich istnieniu, akceptacji, czy formalnym przyjęciu przez Uczelnię. Modułowe efekty kształcenia, wprost nie realizują formuły KRK i nie ma ich zbiorczego zestawienia. Zatem nie wiemy, czy te przypisywane do określonego modułu są tworzone przez koordynatora modułowego sylabusa, czy wybiera on je z potencjalnie istniejącego zestawu modułowych efektów kształcenia. Nie posiadają one – efekty kształcenia modułowe – odniesienia do poszczególnych kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Przykładowo w sylabusie do Modułu Ogólnego 1,

międzykierunkowy obligatoryjny, zamknięty, st. niestacjonarne, stopień I, rok 1, 30 godzin, 5 pkt. ECTS odnajdujemy w tabeli symbole efektów kształcenia dla modułu wraz z przypisanymi do niego efektami w odniesieniu do efektów kierunkowych. I tak pod pozycją pierwszą symbol „IIaBloOg30nstac_01” i do niego efekt kształcenia „Zna i rozumie podstawowe pojęcia i definicje z zakresu ergonomii, zna ergonomiczne zasady kształtowania stanowiska pracy”. Nad nim zupełnie niezrozumiały nagłówek: „Po zakończeniu modułu (przedmiotu) i potwierdzeniu osiągnięcia efektów kształcenia student potrafi:” i tu pojawiają się efekty modułowe. Dlaczego bez względu na kategorię efektu Uczelnia przyjęła, że „student potrafi”, czyli wyróżnik kompetencji społecznych ? Każdy efekt modułowy ma odniesienie do różnych deskryptorów efektów kierunkowych, co również jest nielogiczne przyjmując, że „student potrafi”. W analizowanym modułowym efekcie kształcenia o symbolu „IIaBloOg30nstac_01” uczyniono odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia dla kierunku studiów PE_W13, PE_U09, PE_U10, PE_U15, PE_K01, PE_K06. Dlaczego przytaczany efekt modułowy przypisano efektom kierunkowym z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji? Cóż wspólnego z kategorią umiejętności, czy kompetencji społecznych, posiada efekt „zna i rozumie podstawowe pojęcia i definicje...”? Kolejny przykładowy moduł IIaBloOg30nstac_10 „Zna i rozumie pojęcie wzorów użytkowych i przemysłowych, zna prawo rejestracji wzoru przemysłowego, rozumie rolę zgłoszenia wzoru przemysłowego do Urzędu Patentowego RP, rozumie potrzebę ochrony wzoru przemysłowego poza granicami RP”, również uczyniono, co należy uznać za uchybienie, odniesienie do wszystkich trzech deskryptorów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych -PE_W09, PE_W14, PE_W15, PE_U03, PE_U09, PE_U12, PE_U23, PE_U25, PE_K01, PE_K03, PE_K05. Kolejny efekt modułowy IIaBloOg30nstac_12 „Zna zasady funkcjonowania biblioteki oraz strukturę katalogu bibliotecznego” – odniesienie do wiedzy PE_W11, umiejętności PE_U15, PE_U16, i kompetencji społecznych PE_K01. Inne podobne sytuacje mają miejsce na wszystkich istniejących na kierunku pedagogika modułach. I tak w module Język angielski B-1 (1 semestr), symbol efektu modułowego IIPeAJęzAngB1nstac_01 – „Zna reguły gramatyczne dotyczące następujących zagadnień: Present simple and present continuous state and action verbs, questions. Past simple time expressions; past continuous. Articles. Relative pronouns.” Niniejszy efekt modułowi odnosi się do kierunkowych efektów: PE_U16, PE_U17, PE_U18, PE_U19, PE_U20, PE_U26, PE_K01. Zatem odniesienie dotyczy efektów z kategorii umiejętności i kompetencji społecznych, a nie wiedzy „zna reguły (...)” Kolejny moduł Organizacja instytucji edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych, st. niestacjonarne, I stopień, 30 godz. , 5 pkt.

ECTS, symbol modułu I5PebOrgInsEdu30nstac_08, „szacuje znaczenie działalności trzeciego sektora dla rozwoju placówek edukacyjnych, opiekuńczych i wychowawczych.” Odniesienie do efektów kierunkowych PE_W07, PE_W13, PE_U01, PE_U02, PE_U04; PE_U07, PE_08, PE_U14, PE_K02 – również niewłaściwe odniesienie do trzech deskryptorów z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Moduł Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza status modułu - specjalizacyjny obligatoryjny, ścieżka kształcenia - pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, st. niestacjonarne, I stopień, 30 godzin, 5 pkt. ECST. Symbol modułu I5PedOpiWyc30nstac_04, „Posiada elementarną wiedzę niezbędną do świadomego i racjonalnego pełnienia roli opiekuna w relacjach opiekuńczych, jakie występują w funkcjonowaniu głównych instytucji opieki”. Odniesienie do efektów kierunkowych z kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych -PE_W08, PE_W13, PE_W14, PE_W15, PE_U01, PE_U08, PE_U11, PE_U15, PE_U16, PE_K01, PE_K03, PE_K10. „Posiada elementarną wiedzę.. (...)” to efekt kształcenia z zakresu wiedzy, a nie umiejętności, czy kompetencji jak zostało wskazane.

Moduł do wyboru realizowany na I stopniu st. niestacjonarne, rok 2 - Człowiek i jego myśl – wprowadzenie do filozofii – Symbol modułowego efektu kształcenia „CzłMyś_01” – „Po zakończeniu modułu (przedmiotu) i potwierdzeniu osiągnięcia efektów kształcenia student potrafi: Zna podstawowe koncepcje filozoficzne w ujęciu historycznym i współczesnym.” Odniesienie do efektów kierunkowych: PE_W03, PE_W04, PE_W05, PE_W07, PE_W08, PE_U05, PE_U16, PE_K05, PE_K06, PE_K07, I_U01, I_U02, I_U09, I_K02, I_K05, I_K09, P_W01, P_W04, P_W05, P_W06, P_U03, P_U05, P_U07, P_K01, P_K02, P_K05. SM_W01, SM_W04, SM_W05, SM_W06, SM_U06, SM_U08, SM_U11, SM_K01, SM_K02, SM_K05, K1P_W01, K1P_W03, K1P_W05, K1P_U01, K1P_U02, K1P_U05, K1P_K01, K1P_K02, K1P_K05, G_U08, G_U12, G_U14, G_K01, G_K02, G_K04. Symbol efektu modułowego „CzłMyś_02” – „Posiada podstawową wiedzę z zakresu podstawowych kategorii filozoficznych”. Odniesienie do efektów kierunkowych: PE_W03, PE_W04, PE_W05, PE_W07, PE_W08, PE_U05, PE_U16, PE_K05, PE_K06, PE_K07, I_U01, I_U02, I_U09, I_K02, I_K05, I_K09, P_W01, P_W04, P_W05, P_W06, P_U03, P_U05, P_U07, P_K01, P_K02, P_K05. SM_W01, SM_W04, SM_W05, SM_W06, SM_U06, SM_U08, SM_U11, SM_K01, SM_K02, SM_K05, K1P_W01, K1P_W03, K1P_W05, K1P_U01, K1P_U02, K1P_U05, K1P_K01, K1P_K02, K1P_K05, G_U08, G_U12, G_U14, G_K01, G_K02, G_K04.

To są tylko przykładowe nieprawidłowości, gdyż wszystkich nie sposób wyliczać. Na tej też podstawie nie sposób mówić o spójności kierunkowych i modułowych efektów kształcenia,

wskazując wręcz na ich rozmiękanie się w wielu przypadkach. Dotyczy to zarówno I jak i II stopnia kształcenia na kierunku pedagogika.

Dla prowadzonych specjalności (ścieżek kształcenia, jak je Uczelnia nazywa) w formule KRK realizowanych na kierunku pedagogika opracowano matryce pokrycia efektów kształcenia. Uczelnia posiada sporządzone matryce efektów kształcenia dla I i II stopnia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Matryce przyporządkowują efekty kształcenia kierunkowe i obszarowe w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wszystkim modułom kształcenia, a w ich ramach także przedmiotom kształcenia realizowanym na kierunku pedagogika. Macierz dotyczy liczby powiązań (bez jej siły) pomiędzy poszczególnymi modułami/przedmiotami a kierunkowymi efektami kształcenia. Zatem na matrycy odnajdujemy w określonej rubryce zaznaczenie wskazujące na pokrycie określonego efektu kształcenia. Brak jest zbiorczych zestawień w tym zakresie. Trudno wskazać z jakim natężeniem i siłą określony efekt został pokryty. Należy jednak wskazać po analizie matryc, iż najprawdopodobniej każdy efekt z zakresu deskryptorów – wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych został pokryty z różnym natężeniem. Istnieją jednak znaczne dysproporcje w pokryciu efektów. Trudności w określeniu dokładnego pokrycia efektów wynikają z niestandardowego układu matrycy. Moduł międzykierunkowy obligatoryjny, w jego obrębie moduł zawierający 16 ‘podmodułów’ (m.in. I1PEaJęzAngA2, I2PEaJęzAngA2, I1PEaJęzAngB2, I1PEaJęzAngC), na który składają się 32 zakładki dotyczące określonych poziomów języka obcego (A2, B1, B2, C1), w rozbiciu na formy zajęć – ćwiczeniowe i e-learningowe. Skoro zatem wszystkie z owych 32 zakładek pokrywa określony efekt (np. PE_U16: *„potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności, korzystając z różnych źródeł (w języku rodzimym i obcym) i nowoczesnych technologii (ICT)”*), to mamy sytuację niezgodną ze stanem faktycznym, gdyż efekt nie jest w rzeczywistości pokryty 32 razy. Przy klasycznym widoku i potraktowaniu j. obcego jako jednego przedmiotu, to uzyskalibyśmy realny wynik jednego pokrycia efektu PE_U16 przez przedmiot język obcy. Przy widoku zaproponowanym przez Uczelnię natężenie efektów kształcenia istotnie deformuje prawdziwy obraz, doprowadzając tym samym do dezinformacji w tym zakresie.

Matryce przygotowane na znacznej wielkości kartach są jednak opracowane starannie. Tylko sama ich konstrukcja powoduje pewien brak czytelności w pewnym zakresie. Mowa tu nie tylko o sytuacji wskazanej wyżej, ale także brak czytelności pojawia się w zakresie stosowanych skrótach stworzonych do określonych modułów kształcenia, na które składają się określone przedmioty. Przykładowe nazwy modułów: „I1PEbPedSpo”,

„I4PEbFilSpoKul”, „I6PEdProSpo50”. Niniejsza konstrukcja matryc wynika, jak należy rozumieć z przyjętej przez Uczelnię modułowej koncepcji kształcenia: A. Moduły międzykierunkowe obligatoryjne, B. Moduły kierunkowe obligatoryjne, C. Moduły międzykierunkowe do wyboru, D. Moduły specjalizacyjne, Praktyki. Wyraźniejszym rozwiązaniem byłoby jednak stworzenie w najbliższej przyszłości osobnych matryc dla każdej ścieżki kształcenia – specjalności w odniesieniu do realizowanych na nich przedmiotach.

W kontekście efektów kształcenia trzeba zauważyć na brak funkcjonującej w ramach Uczelni procedury dotyczącej wyrównywania przez studentów efektów kształcenia na II stopniu. Warto zastanowić się nad niniejszym uregulowaniem, tak by student pedagogiki II stopnia rekrutujący się po innych kierunkach I stopnia mógł uzupełnić, czy też wyrównać efekty kształcenia. Wszak na II stopniu studenci powinni realizować treści pogłębione i rozszerzone.

Istotnym przy prowadzeniu profilu praktycznego jest ścisła współpraca i konsultacje w pracodawcami i tym samym uwzględnienie wymagań rynku pracy i organizacji zawodowych umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu. Działalność WSNHiD związana jest z realizacją misji edukacyjnej, wypełniającą zapotrzebowanie społeczne w regionie, na kształcenie kadry w zakresie wiedzy pedagogicznej. Uczelnia idąc w tym kierunku posiada podpisane umowy o współpracy z potencjalnymi pracodawcami. Przy Wydziale Nauk Społecznych (zmiana nazwy wydziału - Zarządzenie nr 30/2013 Rektora Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu z dnia 30 sierpnia 2013 roku w sprawie zmiany struktury Uczelni oraz powołania do pełnienia funkcji dziekanów i kierowników katedr) w strukturze którego ulokowany jest kierunek pedagogika funkcjonuje Rada Pracodawców, spotykająca się cyklicznie z władzami i pracownikami Wydziału. Świadczyć o tym mogą m.in. udostępnione przez Uczelnię dokumenty pochodzące z takich spotkań (protokoły ze spotkań wraz z podpisami uczestników). Trzecie z cyklu takich spotkań odbyło się 24.10.2013 roku na którym dyskutowano np. o określeniu sposobów ustalenia ścieżki edukacyjnej studentów, tak aby była ona zgodna z oczekiwaniami pracodawców i przedstawicieli otoczenia gospodarczego. Należy wskazać na widoczną i udokumentowaną współpracę Jednostki z praktykami i pracodawcami oraz w powiązaniu z otoczeniem społecznym – placówkami oświatowymi, edukacyjnymi i opiekuńczo-wychowawczymi. Formalna współpraca między Katedrą Pedagogiki, a partnerami społecznymi, wynikająca m.in. z umów partnerskich (porozumienie o współpracy), obejmuje:

1. współtworzenie i konsultowanie na etapie tworzenia i realizacji programów kształcenia oferowanych na kierunku pedagogika,
2. wymianę informacji na temat oczekiwań pracodawców dotyczących zakresu wiedzy, kwalifikacji i kompetencji absolwentów pedagogiki,
3. zwiększanie praktycznego wymiaru realizowanego procesu dydaktycznego.

Partnerami społecznymi współpracującymi w ramach ścieżek specjalizacyjnych i modułów kształcenia na kierunku pedagogika w WNSHiD w Poznaniu są m.in.: ADAMS Fundacja Wspierania Rodziny, Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży w Poznaniu, Oddział Poznański Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego, Szkoły Akademickie Da Vinci, Przedszkole w Zielińcu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnkowie, Stowarzyszenie Edukacyjno-Naukowe Fokus, Stowarzyszenie Edukacyjne MCA, Press Service Monitoring Mediów, RDH Architekci Urbaniści Sp. z o.o., Wielkopolskie Centrum Rehabilitacji i Praktyki Niepełnosprawności Dzieci i Młodzieży, Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym, Stowarzyszenie ETAP, GKT Serwis Sp. z o.o., Stowarzyszenie Uniwersytetu III Wieku w Międzychodzie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kościanie, Zakład Poprawczy w Poznaniu, Areszt Śledczy w Poznaniu, Fundacja L'arche w Poznaniu, Zespół Szkół Specjalnych nr 110 dla Dzieci Przewlekłe Chorych przy Szpitalu Klinicznym im. K. Jonschera.

Warto zauważyć, iż niniejsza współpraca z interesariuszami zewnętrznymi oraz interesariuszy wewnętrznych (m.in. studenci, samorząd studencki, absolwenci) w WSNHiD ma realny kształt przy profilowaniu ścieżki edukacyjnej studentów oraz prowadzenia procesu dydaktycznego na kierunku pedagogika.

Odnosząc się do spełnienia pozostałych wymagań formalnych, stwierdzić należy, iż Uczelnia i funkcjonujący w jej obrębie Wydział Nauk Społecznych w wielu zakresach wypełniła warunek dostosowania programów kształcenia dla specjalności nauczycielskich - edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna realizowane na I i II stopniu kształcenia do wymagań zawartych w rozporządzeniu z dn. 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U z 2012 r., poz. 131). Wynika to z analizy dokumentów udostępnionych przez Uczelnię – planów studiów, matryc efektów kształcenia, częściowo z treści sylabusów modułowych. Nie podaje się jednak oraz nie wskazuje, w jaki sposób i gdzie tzw. efekty nauczycielskie są realizowane. Ogólny sposób sporządzenia efektów kierunkowych przy braku efektów tzw. nauczycielskich (matryca nauczycielska) nie daje pełnej możliwości porównania przyjętych efektów dla kierunku z efektami z w/w rozporządzenia. Analiza modułów kształcenia - szczególnie ich

treści - pozwala domniemywać, że efekty te są realizowane, jednak nie ma co do tego pewności. Dlatego w przyszłości warto, by Uczelnia opracowała i wdrożyła tzw. matrycę nauczycielską, czy nakładkę nauczycielską, w której wyraźnie wskaże, czy wypunktuje określone efekty na kanwie realizowanych treści przedmiotowych.

W przytoczonym Rozporządzeniu mowa jest m.in. o szczegółowych efektach kształcenia przyszłych nauczycieli. Czytamy, że po zakończeniu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela absolwent: w zakresie emisji głosu posiada: a) podstawową wiedzę o funkcjonowaniu i patologii narządu mowy, b) wykształcone prawidłowe nawyki posługiwania się narządem mowy. Trudno w przedmiotach, treściach kształcenia proponowanych/realizowanych na specjalnościach nauczycielskich w WSNHiD odnaleźć zbieżność z zakresem emisji głosu.

W kontekście specjalności nauczycielskich należy stwierdzić, iż Uczelnia na II stopniu kształcenia realizuje specjalność Pedagogika wczesnoszkolna i przedszkolna z modulem przygotowania fakultatywnego w zakresie pedagogiki specjalnej, tj. trzech jej subdyscyplin - oligofrenopedagogiki, surdopedagogiki i tyflop pedagogiki. Każdy z tych modułów liczy 250 godzin dydaktycznych.

Natomiast w odniesieniu do wcześniejszych programów kształcenia (rozpoczynających od r. ak. 2011/2012), które wciąż obowiązują na III roku kształcenia I stopnia na kierunku pedagogika w poznańskiej Uczelni należy stwierdzić ich zgodność ze standardami kształcenia obowiązującymi przed wejściem w życie Krajowych Ram Kwalifikacji.

Należy wskazać, że efekty kształcenia dla kierunku pedagogika I i II stopień w formie drukowanej znajdują się w Rektoracie Uczelni. Szkoda, że nie zostały zamieszczone również na stronie internetowej Uczelni.

- 2) Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu (Wydział Nauk Społecznych) na ocenianym kierunku Pedagogika, na stopniu I i II sporządziła efekty kształcenia do profilu praktycznego w zakresie deskryptorów: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty te są przygotowane w sposób zrozumiały i spójny w kontekście efektów obszarowych dla nauk społecznych. W sylabusach modułowych pojawiają się również modułowe efekty kształcenia, które nie współgrają w znacznej mierze z

efektami kierunkowymi przyjętymi przez Uczelnię do realizacji. Trudno więc w tym kontekście odnieść się wiążąco i z pozytywnym nakreśleniem kwestii sprawdzalności efektów kształcenia. Warto też wspomnieć, iż w sylabusach do modułów brak jest odniesienia do efektów obszarowych.

- 3) Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Podczas wizytacji programowej w WSNHiD w Poznaniu na kierunku pedagogika poddano oglądowi dokumentację dotyczącą weryfikacji oceny/efektów kształcenia (protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, dyplomy wraz z suplementami) która jest przechowywana w teczkach studentów (absolwentów), i jest sporządzana zgodnie z obowiązującymi przepisami Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dokumentacji przebiegu studiów z dnia 14 września 2011 r. (Dz. U. Nr 201, poz. 1188) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów, warunków wydawania oraz niezbędnych elementów dyplomów ukończenia studiów i świadectw ukończenia studiów podyplomowych oraz wzoru suplementu do dyplomu (Dz. U. Nr 196, poz. 1167). Jednym z istotnych wymienionych wyżej elementów dokumentacji są suplementy do dyplomu, które poddano analizie. W Uczelni opracowane są suplementy dla wszystkich realizowanych specjalności. Zastrzeżenia w pewnych punktach budzą te suplementy opracowane dla specjalności zarówno nauczycielskich, jak i nienauczycielskich. Idzie o fakt nieuwzględnienia w suplementach do dyplomu ważnych, a wręcz koniecznych i wymaganych informacji. Brak w nich szerszej charakterystyki, sylwetki, czy też inaczej profilu absolwenta, obszaru zatrudnienia, czy danych o przebytych praktykach. Przykładowo w suplemencie specjalności II stopnia – pedagogika pracy z doradztwem zawodowym - w pkt. V. Informacje o uprawnieniach posiadacza dyplomu; 2. Posiadane kwalifikacje oraz uprawnienia zawodowe, istnieje zapis o uzyskaniu przez absolwenta przygotowania pedagogicznego, a charakterystyka absolwenta brzmi następująco: „*Absolwent kierunku Pedagogika na poziomie wyższym posiada przygotowanie psychologiczne, pedagogiczne, dydaktyczne i humanistyczne. Absolwent otrzymuje przygotowanie w zakresie ukończonej specjalizacji*”. Natomiast w pkt. VI. Dodatkowe informacje; 1. Dodatkowe informacje w tym o odbytych praktykach, otrzymanych nagrodach, nie znajduje się żaden zapis odnoszący się do tego. Bez wątpienia

należałoby wskazać ilość i miejsca, w których student odbywał praktyki oraz bardziej skupić się na sylwetce absolwenta z opisem obszaru zatrudnienia włącznie. Szczególne znaczenie ma to na specjalności nadających kwalifikacje nauczycielskie.

W sylabusach modułowych (analizowany ścieżka kształcenia – resocjalizacja, nazwa modułu: współczesne systemy resocjalizacji, studia niestacjonarne, II stopień), w punkcie 4 Kryteria oceniania, w których czytamy, że: *„Aby zaliczyć moduł konieczne jest uzyskanie pozytywnych wyników wszystkich elementów składowych oceny końcowej. Ocenę końcową z modułu oblicza się na podstawie średniej ważonej ocen cząstkowych.”* Chodzi o procentowy udział oceny cząstkowej otrzymanej z określonego przedmiotu (kursu) w ocenie końcowej modułu. W tabeli przedstawiono m.in. przedmioty (kursy, jak nazywa je Uczelnia) wchodzące w skład modułu. Nazwa kursu: współczesne systemy resocjalizacyjne w Polsce i na świecie – wykład (40%); resocjalizacja penitencjarna – konwersatorium 1 (30%); funkcjonowanie instytucji penitencjarnych – konwersatorium 2 (30%); funkcjonowanie instytucji penitencjarnych – spotkanie z praktykiem (zal.). Nie podano jednak co to znaczy np. 40% z przedmiotu/kursu *współczesne systemy...* co składa się na owe 40%, jakie wymagania student musi spełnić, aby uzyskać minimum 40% potrzebne mu jako ocena składowa/cząstkowa do oceny końcowej z modułu. Podobnie przy innych przedmiotach/kursach w omawianym, czy też innych sylabusach modułowych. Brak skonkretyzowanych i jasnych komunikatów w sylabusie, co do kryteriów oceniania powoduje ich nieczytelność. Nie wiadomo jakie warunki muszą być spełnione, by student pozytywnie na „określony procent” zaliczył dany przedmiot/kurs. Czy zatem weryfikacja efektów kształcenia w kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dokonuje się poprzez np. kolokwium, test, pracę pisemną, projekt, itd.? Tego nie dowiadujemy się z konstrukcji sylabusów modułowych w WSNHiD w Poznaniu. Jeżeli nawet uszczegółowieniem są informacje zawarte w programach przedmiotowych, to brak w nich wskazania na konkretne kierunkowe i obszarowe efekty kształcenia realizowane przez dany przedmiot oraz wskazania drogi ku osiągnięciu „konkretnego procenta” stanowiącego częśćkę oceny końcowej. Uczelnia jednak w formułowaniu oceny końcowej modułu proponowała odgórnie we wszystkich sylabusach modułowych następującą skalę ocen i jej charakterystykę: 5.0. *„wyróżniająca wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne”*; 4.5. *„bardzo dobra wiedza, dobre umiejętności i kompetencje personalne i społeczne”*; 4.0. *„dobra wiedza, dobre umiejętności i kompetencje personalne i społeczne”*; 3.5. *„zadowalająca wiedza i umiejętności, ale średnie kompetencje personalne i społeczne”*; 3.0. *„zadowalająca wiedza i umiejętności, ale słabo wykształcone kompetencje personalne i społeczne”*; 2.0. *„niezadowalająca wiedza i*

umiejętności i kompetencje personalne i społeczne przy czym ocenia 'niedostateczny' (2,0) jest oceną negatywną i oznacza odpowiednio niezdanie egzaminu albo niezaliczenie".

Natomiast dla zajęć dydaktycznych kończących się zaliczeniem bez oceny obowiązują dwa oznaczenia: „*zal – 'zaliczone' - oznacza spełnienie przez studenta wymagań koniecznych do zaliczenia przedmiotu. Nzal – 'niezaliczone' - oznacza niespełnienie przez studenta wymagań koniecznych do zaliczenia przedmiotu i niezaliczenie ich.*” W związku z powyższym nasuwa się pytanie o wytyczne, czy też wymagania, jakie student musi spełnić, by zaliczyć bądź nie spełnić, by nie zaliczyć zajęć. W sylabusach jednak takich informacji nie odnajdujemy.

W dokumentacji Uczelni brakuje sylabusu opracowanego dla modułu seminaryjnego na stopniu I i II.

W omawianym kontekście oceny i weryfikacji efektów kształcenia poproszono podczas wizytacji o dostarczenie tzw. prac etapowych studentów (np. testy, kolokwia, prace pisemne). W losowo wybranych pracach etapowych (m.in.: st. niestacjonarne, II stopień, 1 rok, moduł: edukacja dorosłych, przedmiot pedeutologia; st. niestacjonarne, II stopień, 1 rok, spec. pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, przedmiot prowadzenie badań pilotażowych), trudno jest jednoznacznie stwierdzić, czy są zgodne z założeniami prezentowanymi w sylabusach modułowych i czy odnoszą się, weryfikują założone efekty kształcenia, gdyż jak stwierdzono wyżej sylabusy modułowe nie zawierają informacji o metodach weryfikacji efektów kształcenia, tym bardziej w odniesieniu do konkretnego przedmiotu umocowanego w danym module. Nie wiadomo więc, czy praca pisemna w odniesieniu do ocenianego przedmiotu jest właściwą metodą weryfikacji efektu. Bo nawet jeżeli w programie do konkretnego przedmiotu znajdują się informacje dotyczące warunków zaliczenia przedmiotu, to brak tam odniesienia do efektów kształcenia.

Oglądowi poddano dostarczone Zespołowi Oceniającemu w znacznej ilości protokoły z przeprowadzonych egzaminów i zaliczeń. W niektórych przypadkach pojawiają się nieprawidłowości, budzące określone zastrzeżenia. W których protokołach widnieją same oceny bardzo dobre. Przykładowo protokół do przedmiotu hospitacja placówek resocjalizacyjnych (r. ak. 2011/2012 studia niestacjonarne, rok 2, st. II stopnia, spec. resocjalizacja). Na protokole brak też daty zaliczenia. Innym przykładem wszystkich identycznych ocen (bdb) na protokole, jest ten z przedmiotu Profilaktyka społeczno-edukacyjna (r.ak. 2012/2013 st. niestacjonarne, I stopień, specjalność: poradnictwo społeczne, data zaliczenia z dnia 16.06. 2013), protokół z przedmiotu – zawodoznawstwo (r.ak. 2012/2013, st. niestacjonarne, II stopień, spec. pedagogika pracy-doradztwo zawodowe). W tym też przypadku brak jest daty i formy zaliczenia. Brak daty zaliczeń i podania formy

odnajdujemy również na protokole zaliczeniowym z przedmiotu – metody arteterapii (r.ak. 2012/2013, st. niestacjonarne, II stopnia, specjalność pedagogika opiekuńczo-wychowawcza-pedagogika lecznicza). W kontekście wszystkich identycznych ocen bardzo dobrych na protokole z określonego przedmiotu, to należy się zastanowić nad tym, czy wobec tego wszyscy ocenieni studenci osiągnęli założone fakty kształcenia na identycznym i tak wysokim poziomie? W analizowanych protokołach zaliczeniowych pojawiła się jeszcze jedna zgodna z przepisami obowiązującymi na Uczelni, lecz zastanawiająca kwestia. Pojawiają się takie protokoły, na których widnieją oceny 5.5. np. protokół z przedmiotu – pedagogika czasu wolnego, (st. niestacjonarne I stopnia, r. ak. 2012/2013, data zaliczenia 25.11.2012 rok); czy też protokół do przedmiotu - Technologie informacyjne w pracy doradcy zawodowego (r.ak. 2012/2013, st. niestacjonarne, II stopień, rok 2 zaliczenie z dnia 13.12.2012 roku); protokół z przedmiotu - Edukacja przyrodnicza i ekologiczna w przedszkolu (r.ak. 2012/2013, st. niestacjonarne, I stopnia, rok 3 spec. edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna, zal. z dnia 27.01.2013). Regulamin Studiów WNSHiD w Poznaniu dopuszcza jednak niniejsze oceny 5.5. w § 32.1.. Regulaminu Studiów czytamy o obowiązującej i stosowanej na Uczelni skali ocen i przypisanych im wartościom liczbowym. Znajduje tam się ocena „celujący”, której odpowiada wartość liczbową „5.5.”. Ocena rzadko stosowana na uczelniach wyższych, lecz nie jest niezgodna z obowiązującym prawem. M.in. w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 19 lipca 2011 r. w sprawie warunków, jakie muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach (Dz. U. Nr 160, poz. 958), mówi się w §1.4. o stosowanej skali ocen, lecz nie podaje się ich przedziału.

Zdecydowana większość poddanych analizie protokołów zaliczeniach jest kompletna i opracowane rzetelnie ze zróżnicowanymi ocenami z poszczególnych przedmiotów.

Proces weryfikacji efektów kształcenia przyjętych w Uczelni poprzez proces dyplomowania należy uznać za właściwy, chociaż analiza losowo wybranych prac licencjackich i magisterskich do końca tego nie potwierdza.

Poznańska Uczelnia w zakresie dyplomowania wypracowała i przyjęła spójne zasady znajdujące się w Regulaminie Studiów. Pracy dyplomowej i całemu procesowi dyplomowania poświęcono kilka rozbudowanych paragrafów Regulaminu - §35 Egzamin dyplomowy i ukończenie studiów; §36-§38 Praca dyplomowa; §39 Egzamin licencjacki/inżynierski w przypadku nieskładania pracy dyplomowej; §40 Egzamin magisterski. Obecnie Uczelnia na kierunku pedagogika na studiach pierwszego stopnia prowadzi niejako dwie ścieżki biorąc pod uwagę proces dyplomowania. Pierwsza, w której studia kończą się egzaminem dyplomowym (licencjackim) bez konieczności składania pracy dyplomowej, dotyczy

studentów z rocznika 2011-2014. Natomiast druga ścieżka odnosi się do studentów z rocznika 2012-2015 oraz 2013-2016. Oni oprócz egzaminu dyplomowego przygotowują pracę dyplomową, mogącą stanowić istotny wkład w opracowanie, tzw. jak to nazywa Uczelnia, „profesjonalnego portfolio”. Ono też może służyć potencjalnemu pracodawcy do zapoznania się z uzyskanymi przez studenta: wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami społecznymi.

Egzamin licencjacki w przypadku nieskładania pracy dyplomowej odbywa się w formie ustnej (§39.3. Regulaminu..). Zakres egzaminu licencjackiego jest podany do wiadomości studentów w ciągu pierwszego miesiąca zajęć dydaktycznych na ostatnim roku studiów. Zakres ten przygotowuje Dziekan w konsultacji z zespołem przedmiotowym. Zakres egzaminu uszczegółowiony jest w postaci zestawu pytań, przy zachowaniu następującej zasady: 20 pytań z zakresu modułów ogólnych i podstawowych, 40 pytań z zakresu modułów kierunkowych, 40 pytań z zakresu modułów specjalizacyjnych/specjalnościowych (§39.6.). Podczas egzaminu licencjackiego/inżynierskiego student odpowiada na trzy pytania: 1 pytanie z zakresu modułów ogólnych i podstawowych, 1 pytanie z zakresu modułów kierunkowych, 1 pytanie z zakresu modułów specjalizacyjnych/specjalnościowych (§39.7.).

Studia II stopnia kończą się przygotowaniem, złożeniem i obroną pracy magisterskiej, według §40.4. Regulaminu studiów egzamin magisterski odbywa się również w formie ustnej. Wówczas zakres egzaminu uszczegółowiony jest w postaci zestawu pytań, przy zachowaniu następującej zasady: 30 pytań z zakresu modułów ogólnych i kierunkowych, 20 pytań z zakresu modułów specjalizacyjnych/specjalnościowych. Sam jednak egzamin składa się z trzech pytań: 1 pytanie z zakresu modułów ogólnych i kierunkowych, 1 pytanie z zakresu modułów specjalizacyjnych/specjalnościowych, 1 pytanie z zakresu pracy magisterskiej (§40.7., §40.8.)

Nie sposób odnieść się w omawianym kontekście procesu dyplomowania do sylabusa do poszczególnych seminariów, gdyż nie odnajdujemy ich w dokumentacji Uczelni. Nie wiadomo zatem jakie efekty kształcenia weryfikuje się podczas niniejszych zajęć, które finalnie powinny prowadzić do egzaminu licencjackiego, czy magisterskiego. Niezbędnym jest opracowanie sylabusa przedmiotowego do seminarium nawet z podziałem na specjalności realizowane na poszczególnych stopniach kształcenia. Seminarium winno uwzględniać specyfikę i ukierunkowanie treściowe konkretnych specjalności. Wszak rekrutacja w WNSHiD odbywa się na kierunek, a później studenci wybierają interesującą ich specjalność, ale czynią to właśnie dlatego, by odpowiednio sprofilować swoje zainteresowania i tą ścieżką również podążać podczas przygotowywania pracy licencjackiej, czy też magisterskiej.

Na studiach II stopnia studenci realizują przez semestry II, III i IV moduły seminaryjne, w liczbie 10 godzin każdy. Czy zatem 30 godzin kontaktu z promotorem w cyklu kształcenia to wystarczająca ilość czasu, by odpowiednio przygotować pracę magisterską?

Dokonano również analizy skali i przyczyn odsiewu studentów na kierunku pedagogika studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia w roku akademickim 2012/2013.

Tryby i rodzaj studiów		I rok studiów	II rok studiów	III rok studiów	Razem
studia pierwszego stopnia	przyjętych	17	43	52	112
stacjonarne	skreślonych	6	6	4	16
studia pierwszego stopnia	przyjętych	81	137	133	351
niestacjonarne	skreślonych	19	8	5	32
studia drugiego stopnia	przyjętych	-	-	-	-
stacjonarne	skreślonych	-	-	-	-
studia drugiego stopnia	przyjętych	211	250	-	461
niestacjonarne	skreślonych	15	43	-	58

Zjawisko skreślenia z listy studentów jest naturalnym procesem mającym miejsce na uczelniach wyższych. Nie inaczej jest w WSNHiD w Poznaniu, gdzie skreślenia również ma miejsce. Dane za rok 2012/2013 prezentuje powyższa tabela. Skreślenie zawsze następuje z określonej przyczyny. W analizowanych przypadkach było to: przeniesienie na inną uczelnię, brak uzyskania zaliczenia (semestru), niewywiązywanie się ze zobowiązań finansowych wobec Uczelni.

Uczelnia na kierunku pedagogika prowadzi studia w sposób nie tylko tradycyjny, ale również z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość w formie e-learningowej. W §26 Regulaminu studiów czytamy, że: *„Zajęcia dydaktyczne mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (...)”*. W dokumentacji Uczelni znajduje się Zarządzenie Rektora Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu z dnia 6 grudnia 2010 roku w sprawie e-learningu. Odnajdujemy w nim informacje dotyczące m.in. tego, że *„egzamininy odbywają się wyłącznie przy bezpośrednim*

udziale studentów i nauczycieli akademickich uczelni” (§4), a „studentom zapewnia się możliwość osobistych konsultacji z prowadzącym zajęcia dydaktyczne w siedzibie uczelni” (§3.2.). W §5 czytamy „weryfikację wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów zdobytych przy pomocy zajęć prowadzonych na odległość należy prowadzić w sposób pozwalający na porównanie uzyskanych efektów kształcenia z zakładanymi efektami kształcenia.” Na Uczelni funkcjonuje również Zarządzenie nr 13/2011 Kanclerza Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu z dnia 1 września 2011 roku w sprawie zasad rozliczania zajęć e-learningu.

W kontekście prowadzonych przez Uczelnię zajęć w ramach e-learningu należy zauważyć, iż platforma e-learningowa została uruchomiona we wrześniu 2011 roku. Podstawą jej funkcjonowania jest system Moodle w wersji 2.x. Obecnie platforma Moodle pozwala na udostępnianie w postaci elektronicznej notatek o materiałach dydaktycznych, przeprowadzanie różnorodnych testów samosprawdzających wiedzę studenta czy organizowanie dyskusji na forach internetowych. Jednocześnie ułatwia kontakt nauczyciela ze studentem dzięki usłudze chat oraz systemowi wysyłania krótkich wiadomości. Obecnie na kierunku pedagogika w ramach platformy e-learningowej realizowane są kursy z zakresu: Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, Szkolenia bibliotecznego oraz Technologii informacyjnych, Ochrony Własności Intelektualnej. WSNHiD przygotowuje się również do uruchomienia w niedalekiej przyszłości kolejnych zajęć z wykorzystaniem kształcenia na odległość, a także wykładów on-line.

System oceny efektów kształcenia nie jest publikowany, lecz same efekty kształcenia w wersji drukowanej znajdują się w rektoracie Uczelni.

- 4) Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Uczelnia czyni kroki w kierunku monitorowania karier swoich absolwentów na rynku pracy. Monitorowaniem absolwentów zajmuje się funkcjonujące na Uczelni Biuro Karier. Głównym jego zadaniem jest przygotowanie studenta i absolwenta do podjęcia pracy oraz pomoc w znalezieniu najbardziej odpowiedniego zatrudnienia. Poprzez organizację szkoleń, warsztatów oraz indywidualnych spotkań z doradcą zawodowym Uczelnia chce pomagać w przejściu przez wszystkie etapy procesu poszukiwania pracy. WSNHiD deklaruje, że monitorowanie losów zawodowych absolwentów jest jedną z najlepszych metod na weryfikację procesu i efektów kształcenia. Dlatego też Biuro Karier WSNHiD w lutym 2013 roku przeprowadziło takie badania wśród absolwentów z roczników 2009/2010, 2010/2011

oraz 2011/2012. Uzyskane informacje przyczyniły się m.in. do stworzenia systemu monitoringu karier zawodowych absolwentów, który obecnie Uczelnia wdraża, jak deklaruje. Poznańska Szkoła chce też, bazując na wiedzy uzyskanej od absolwentów weryfikować swoją ofertę dydaktyczną. Są to istotne i ważne deklaracje, lecz trudno na chwilę obecną wskazać na dostosowanie efektów kształcenia i programów studiów do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów. Bardziej możemy mówić o widocznym wpływie otoczenia społeczno-gospodarczego (przedstawicieli rynku pracy) na proces kształcenia studentów. Być może w kontekście absolwentów tak się dzieje i nieformalnie ma to miejsce, lecz brak jest w tej sprawie formalnej dokumentacji. Widać jednak, że Uczelnia czyni starania, by wdrażać i rozwijać system badań ankietowych skierowanych do absolwentów. Prace WSNHiD w tym względzie należy jednak ocenić na pozytywnym poziomie.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Prace etapowe:

Dostarczono nam bardzo mało prac etapowych (4). W większości przypadków nie ma dokumentacji zaliczenia przedmiotu ani dokumentacji egzaminów. W tych dostępnych pracach widać istotne braki w systemie weryfikacji efektów kształcenia na uczelni. W jednym z przedmiotów (wprowadzenie do psychologii) weryfikowana jest w sposób tradycyjny tylko wiedza, a przedmiot ten realizował też umiejętności. W innym (andragogika) brak rozdzielenia w pracy zaliczeniowej zbiorowej pracy trzech osób, nie wiemy w tym przypadku, kto tak naprawdę tę pracę wykonał i w jakim stopniu.

Prace dyplomowe:

Ocenie poddano 15 prac dyplomowych. W 9 przypadkach oceny ekspertów były zbieżne z ocenami recenzentów prac. Prace były na poprawnym poziomie merytorycznym i metodologicznym. W pięciu przypadkach prace zostały ocenione jako niedostateczne. W części z nich brakowało części badawczej, w części z nich popełniono kardynalne błędy metodologiczne. Te pięć prac stanowi 30% wybranych do oceny prac dyplomowych. To duża i niepokojąca ilość w kontekście jakości procesu kształcenia na wizytowanym kierunku.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa prowadzi studia na kierunku pedagogika na pierwszym i drugim stopniu kształcenia o profilu praktycznym. Uczelnia dla obydwu stopni kształcenia opracowała własne, odrębne efekty kształcenia. Niniejsze efekty przypisano obszarowi nauk społecznych. Dokonano odniesienia efektów kierunkowych do efektów obszarowych w zakresie deskryptorów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Uczelnia na kierunku pedagogika zgodnie z treścią istniejących dokumentów, od roku 2012 realizuje proces kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Przyjęto kierunkowe i modułowe efekty kształcenia. Brak jest dokumentacji o ich istnieniu, akceptacji, czy formalnym przyjęciu przez

Uczelnię. Modułowe efekty kształcenia, wprost nie realizują formuły KRK i nie ma ich zbiorczego zestawienia, by można było zapoznać się z ich całym zestawieniem. Nie posiadają one – efekty kształcenia modułowe – odniesienia do poszczególnych kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W wielu przeanalizowanych sylabusach istnieje błędne odniesienie modułowych efektów kształcenia do efektów kierunkowych, co zdecydowanie nie pozwala odnieść się dodatnio do kwestii ich sprawdzalności. Zakładane efekty kształcenia na wizytowanym kierunku o profilu praktycznym uwzględniają w znacznej mierze oczekiwania rynku pracy. Może świadczyć o tym przede wszystkim funkcjonująca przy Jednostce Rada Pracodawców, spotykająca się cyklicznie z władzami i pracownikami Wydziału.

- 2) Uczelnia przyjęła efekty kształcenia, które zostały sformułowane w sposób zrozumiały. Mowa tu jedynie o efektach kierunkowych, bo z analizy sylabusów stworzonych do funkcjonujących na kierunku pedagogika modułów dowiadujemy się o funkcjonowaniu nie tylko efektów obszarowych i kierunkowych opracowanych przez Jednostkę, ale również o efektach tzw. modułowych.
- 3) Jednostka nie do końca stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia. Brak jest skonkretyzowanych i jasnych komunikatów w sylabusie, co do kryteriów oceniania, co niewątpliwie powoduje ich nieczytelność. Nie wiadomo jakie warunki muszą być spełnione, by student pozytywnie na „określony procent” (w sylabusie wyliczenia procentowe) zaliczył dany przedmiot/kurs. Czy zatem weryfikacja efektów kształcenia dokonuje się poprzez np. kolokwium, test, pracę pisemną, projekt, itd.? Tego nie dowiadujemy się z konstrukcji sylabusów modułowych w WSNHiD w Poznaniu. Analiza prac etapowych pozwala na stwierdzenie, iż uczelnia ma duże problemy z weryfikacją efektów kształcenia. Po pierwsze z większości przedmiotów nie ma dokumentacji weryfikacji efektów kształcenia na przedmiotach, po drugie z tych czterech prac etapowych jakie nam dostarczono, wynika iż popełnione są w procesie weryfikacji podstawowe błędy. Chodzi między innymi o jednostronną weryfikację efektów kształcenia, głównie wiedzy, oraz o zbiorowe prace zaliczeniowe, na podstawie których nie można uznać nabycia poszczególnych efektów kształcenia przez studenta.

Proces weryfikacji efektów kształcenia przyjętych w Uczelni poprzez proces dyplomowania należy uznać tylko częściowo za właściwy. Niepokojem napawa fakt, że aż 30 % prac dyplomowych Zespół Oceniający ocenił na ocenę niedostateczną, i to w przypadkach gdy prace te zostały ocenione przez recenzenta na ocenę dobrą lub bardzo dobrą. To istotny problem na wizytowanym kierunku.

- 4) Uczelnia czyni kroki w kierunku monitorowania karier swoich absolwentów na rynku pracy. Ich monitorowaniem zajmuje się funkcjonujące na Uczelni Biuro Karier. Nie sposób na chwilę obecną wskazać na dostosowanie efektów kształcenia i programów studiów do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów. Bardziej możemy mówić o widocznym wpływie otoczenia społeczno-gospodarczego (przedstawicieli rynku pracy) na proces kształcenia studentów. Być może w kontekście absolwentów tak się dzieje i nieformalnie ma to miejsce, lecz brak jest w tej sprawie formalnej dokumentacji. Widać jednak, że Uczelnia czyni starania, by wdrażać i rozwijać system badań ankietowych

skierowanych do absolwentów. Prace WSNHiD w tym względzie należy jednak ocenić na pozytywnym poziomie.

2. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Programy kształcenia realizowane na kierunku pedagogika, studia I i II stopnia w Wyższej Szkole Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu realizują profil praktyczny. Ze względu na brak dla tego profilu kształcenia wzorcowych efektów kształcenia w Rozporządzeniu MNiSW z dn. 4 listopada 2011 r. Jednostka sama opracowała efekty kształcenia dla I i II stopnia kształcenia na kierunku pedagogika. Pedagogikę ulokowała w obszarze nauk społecznych, co pozwoliło skorzystać Uczelni z istniejących efektów obszarowych dla tych nauk. Efekty kierunkowe więc przypisano obszarowi nauk społecznych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 2 listopada 2011 w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1520). Trudno pokusić się o jednoznaczne stwierdzenie dotyczące tego, że opracowane i wdrożone przyjęte przez Uczelnię efekty kształcenia dla profilu praktycznego (stopień I i II) są możliwe do osiągnięcia przez studenta w ramach realizowanego programu kształcenia na kierunku pedagogika. Po analizie sylabusów stworzonych przez nauczycieli akademickich Uczelni dowiadujemy się, że opracowane zostały również modułowe efekty kształcenia, jednak bez ścisłego wpisania ich w formułę Krajowych Ram Kwalifikacji. Każdy moduł kształcenia na kierunku pedagogika posiada własne efekty z błędnymi jednak odniesieniami do kierunkowych efektów kształcenia oraz w ogóle bez odniesienia do efektów obszarowych. Programu kształcenia rozpoczynający się od roku ak. 2011/2012, który obowiązuje obecnie na roku 3 stopnia I, którego nie dotyczy formuła KRK, nie budzi większych zastrzeżeń. Program kształcenia na kierunku pedagogika WSNHiD wpisujący się w formułę KRK skonstruowany został w oparciu o schemat modułowego układu celów, metod, form i treści nauczania. Zastrzeżeń nie budzi zaplanowany czas realizacji treści modułowych (gdyż brak jest przedmiotowych), jest on proporcjonalny do zaproponowanych treści. Podobnie, uwagi nie pojawiają się biorąc pod uwagę czas trwania całego toku studiów I stopnia na kierunku pedagogika, który został zaplanowany na 6 semestrów oraz II stopnia na kierunku pedagogika, który został zaplanowany na 4 semestry. Jednostka prowadzi kształcenie zarówno w trybie stacjonarnym, jaki niestacjonarnym. Program kształcenia na kierunku

pedagogika I, II stopień w WSNHiD realizowany jest z wykorzystaniem różnych form dydaktycznych: wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, spotkań z praktykiem/hospitacji, warsztatów, seminariów, zespołów projektowych, e-learningu. Program kształcenia obejmuje też obowiązkowe praktyki zawodowe.

W ramach kierunku pedagogika na I stopniu realizuje się następujące specjalności: Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza (1870 godz. dydaktycznych – 200 pkt. ECTS), Pedagogika rodziny-asystent rodziny (1870 godz. dydaktycznych – 200 pkt. ECTS), Poradnictwo społeczne (1870 godz. dydaktycznych – 200 pkt. ECTS), Resocjalizacja (1870 godz. dydaktycznych – 200 pkt. ECTS), Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna + przygotowanie fakultatywne z pedagogiki specjalnej ((1870 godz. dydaktycznych – 215 pkt. ECTS). Reasumując, studia I stopnia na kierunku pedagogika realizowane w trybie stacjonarnym obejmują ponad 1800 godzin zajęć dydaktycznych, a student realizując program kształcenia może uzyskać nie mniej niż 180 punktów ECTS. Chociaż, jak wynika z analizy programów studiów uzyskuje ich około 200. Charakteryzując strukturę programu studiów stacjonarnych I stopnia należy wskazać, iż obejmują 10 modułów międzykierunkowych, obligatoryjnych (łączenie: 370 godzin; 30 ECTS), 10 modułów kierunkowych, obligatoryjnych (łącznie: 750 godzin; 85 ECTS), 6-9 modułów międzykierunkowych do wyboru, w tym 2 moduły ogólnohumanistyczne, międzykierunkowe (łącznie: 450 godzin; 45 ECTS), moduły specjalizacyjne, obligatoryjne dla danej ścieżki kształcenia (liczba modułów różni się w zależności od ścieżki kształcenia). Tutaj czyni się rozróżnienia na program kształcenia specjalizacyjnego dla ścieżek nienauczycielskich obejmujący łącznie 300 godzin dydaktycznych i 30 punktów ECTS oraz program kształcenia specjalizacyjnego w przypadku ścieżki nauczycielskiej *Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna*, który obejmuje łącznie 400 godzin zajęć dydaktycznych i 50 punktów ECTS. Z tym też zastrzeżeniem, że studenci Edukacji wczesnoszkolnej... nie realizują modułów do wyboru 1 - 4, ale mają możliwość poszerzenia specjalizacji w zakresie pedagogiki specjalnej (3 moduły w zakresie przygotowania fakultatywnego; łącznie 250 godzin dydaktycznych i 25 punktów ECTS). Pomimo, że nie funkcjonuje już przepis dotyczący stosunku liczby godzin na studiach niestacjonarnych do stacjonarnych, to warto wskazać, że w poznańskiej Uczelni liczba godzin dydaktycznych na studiach niestacjonarnych wynosi nie mniej niż 60% ogólnej liczby godzin dydaktycznych realizowanych na studiach stacjonarnych.

Natomiast na II stopniu kierunku pedagogika realizowanym w poznańskiej Uczelni kształci się na następujących specjalnościach: Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza – pedagogika lecznicza (872 godz. dydaktyczne, 120 pkt. ECTS), Pedagogika opiekuńczo-

wychowawcza – pedagogika małego dziecka (922 godz. dydaktyczne, 125 pkt. ECTS, poradnictwo społeczne (872 godz. dydaktyczne, 120 pkt. ECTS), Resocjalizacja (872 godz. dydaktyczne, 120 pkt. ECTS), Pedagogika pracy - doradztwo zawodowe (872 godz. dydaktyczne, 120 pkt. ECTS), Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna (962 godz. dydaktyczne – 140 pkt. ECTS jeżeli student wybierze dodatkowo poszerzenie specjalizacyjne do wyboru – zakresu arteterapii lub terapii pedagogicznej, bądź wybierze przygotowanie fakultatywne z zakresu pedagogiki specjalnej – oligofrenopedagogiki, surdopedagogiki, bądź tyflop pedagogiki). Reasumując, studia II stopnia na kierunku pedagogika realizowane w trybie stacjonarnym obejmują one ponad 800 godzin zajęć dydaktycznych w ciągu 4 semestrów, a student realizujący program kształcenia może uzyskać nie mniej niż 120 punktów ECTS. Analiza programu studiów pokazuje, że na specjalności nauczycielskiej może zdobyć ich zdecydowanie większą liczbę. Charakteryzując strukturę programu studiów stacjonarnych II stopnia należy wskazać, iż obejmują one 4 moduły kierunkowe, obligatoryjne (łącznie: 300 godzin; 40 ECTS), 2 moduły międzykierunkowe do wyboru (łącznie: 150 godzin; 15 ECTS) oraz moduły specjalizacyjne, obligatoryjne dla danej ścieżki kształcenia (liczba modułów różni się w zależności od ścieżki kształcenia). Tutaj czyni się rozróżnienia na program kształcenia specjalizacyjnego dla ścieżek nienauczycielskich obejmujący minimum 422 godziny dydaktyczne i 65 punktów ECTS; oraz program kształcenia specjalizacyjnego w przypadku ścieżki nauczycielskiej *Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna* obejmuje łącznie 662 godzin zajęć dydaktycznych i 100 punktów ECTS. Jednak studenci tej specjalności nie realizują modułów do wyboru (1, 2), ale mają możliwość poszerzenia specjalizacji w zakresie arteterapii lub terapii pedagogicznej oraz pedagogiki specjalnej, (3 moduły w zakresie przygotowania fakultatywnego – oligofrenopedagogika, tyflop pedagogika, surdopedagogika - łącznie 250 godzin dydaktycznych i 25 punktów ECTS). Nie ma zastrzeżeń do sekwencji modułów/przedmiotów kształcenia przyjętej w planie studiów.

Rekrutacja w WSNHiD w Poznaniu odbywa się na kierunek studiów, a nie na specjalność, co daje studentowi możliwość wyboru określonej ścieżki specjalizacyjnej – jako modułu specjalnościowego i tym samym umożliwia to studentowi wybór minimum 30% zajęć w trakcie procesu kształcenia. Układ proponowanych w programach studiów modułów jest logiczny, co daje pozwala na zrozumienie związków, zależności i uwarunkowań wiedzy i umiejętności uzyskiwanych w kolejnych semestrach, jak również systematycznie kształtować kompetencje społeczne studentów.

Niewątpliwym walorem programów studiów I i II stopnia pedagogiki są znaczne możliwości dokonania przez studenta wyboru z szerokiej gamy ścieżek specjalizacyjnych oraz modułów poszerzających specjalizację lub wyboru przygotowania fakultatywnego.

W przypadku programów realizowanych na 1 i 2 roku studiów I stopnia oraz 1 i 2 roku II stopnia na kierunku pedagogika w WSNHiD w Poznaniu, należy stwierdzić, iż ze względu na małą czytelność sylabusów modułowych trudno odnieść się do odpowiedniego, czy nieodpowiedniego doboru treści kształcenia, w powiązaniu z czasem trwania kształcenia, oraz formami zajęć dydaktycznych i metodami kształcenia pozwalającymi studentowi na ewentualne osiągnięcie efektów kształcenia określonych dla każdego modułu/przedmiotu określonego poziomu kwalifikacji. Wszak w sylabusach podaje się treści kształcenia dla modułu, a nie bezpośrednio dla przedmiotu, co pokazuje je na znacznym poziomie ogólności, a nie przedmiotowego uszczegółowienia. Tym samym taka konstrukcja sylabusu i prezentacja treści kształcenia nie pozwalają na jasne i konkretne stwierdzenie, co do istoty sprawy. Treści kształcenia w sylabusach odnosi się do konkretnego modułowego efektu kształcenia (pkt 4. sylabusu), a te odnoszą się do efektów kierunkowych (pkt 3. sylabusu). Jak już wcześniej wskazano modułowe efekty błędnie odnosi się do efektów kierunkowych z pominięciem efektów obszarowych. Co za tym idzie, nie sposób stwierdzić, czy niniejsze efekty kierunkowe mogą zostać osiągnięte, biorąc pod uwagę treści, czas trwania studiów czy formy zajęć. Warto zauważyć, iż w sylabusach nie podaje się metod kształcenia, więc trudno odnieść się do ich i wiązać je innym elementami procesu kształcenia.

W kontekście sylabusów modułowych opracowanych przez Uczelnię, to należy również wskazać na ich niezadowalającą i miejscami niejasną strukturę. Otóż brak w nich odniesienia do stosowanych metod dydaktycznych na zajęciach. Niezrozumiałym też są określone w sylabusie *Summaryczne wskaźniki ilościowe*, dotyczące punktów ECTS. Po zsumowaniu nie zgadzają się z wyceną punktową określonych modułów - dotyczy to wielu sylabusów.

W kontekście konstruowania planów i programów studiów w formule KRK warto zwrócić uwagę na fakt, który według Zespołu Oceniającego PKA może budzić przynajmniej zastanowienie. Otóż w programach i planach studiów kierunku pedagogika na studiach niestacjonarnych I stopnia brak jest zajęć z wychowania fizycznego. Jest to niezgodne z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445), (§5.1. program studiów dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia określa: ...10) minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać na

zajęciach z wychowania fizycznego). Niniejszą sytuację uznać należy za uchybienie, które w najbliższym czasie należałoby naprawić. Zajęcia z wychowania fizycznego winny być zajęciami obowiązkowymi i tym samym należałoby je wycenić przyznając określoną wartość punktową w formule ECTS oraz podać jakie efekty kształcenia realizuje (§4.4. Rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów... „Jednostka organizacyjna uczelni prowadząca na danym kierunku studia stacjonarne i niestacjonarne zapewnia w obu tych formach uzyskanie takich samych efektów kształcenia.”). Modułu wychowanie fizyczne nie odnajdujemy na matrycy pokryć efektów kształcenia, podobnie jak modułu seminaryjnego, którego brak na matrycy.

Osobną kwestią na którą należy wskazać, to niejasny system punktowy ECTS realizowany na kierunku pedagogika. Uczelnia w Raporcie samooceny (str. 13-14) podaje, że „Od roku akademickiego 2012/2013 punkty ECTS na ocenianym kierunku zostały przyporządkowane poszczególnym modułom kształcenia na podstawie przewidywanego nakładu pracy, którą student musi wykonać w celu osiągnięcia przyjętych dla danego modułu efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Praca ta obejmuje dwie podstawowe formy aktywności. Pierwsza to zajęcia zgodne z planem studiów, prowadzone z udziałem nauczyciela akademickiego lub zaproszonego gościa (praktyka) realizowane w formie: wykładów, konwersatoriów, ćwiczeń, warsztatów, zespołów projektowych oraz tzw. „spotkań z praktykiem”, realizowanych w budynku WSNHID lub poza nim, w formie hospitacji instytucji i placówek opiekuńczych, wychowawczych, oświatowych czy leczniczych. Druga forma aktywności to praca własna studenta ewaluowana przez nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia w module tzn.: samodzielna praca studenta w bibliotece, w domu lub na platformie e-learningowej i platformie wykładów on-line oraz praca własna studenta tylko pośrednio monitorowana przez prowadzącego zajęcia poprzez m.in. poziom przygotowania studenta do zajęć, zaliczeń oraz egzaminów. Ten ostatni komponent obejmuje m.in. samodzielne przygotowanie się do zajęć, zaliczeń i egzaminu, czytanie wskazanych lektur, przygotowanie do wykonania projektów zespołowych.” Faktycznie wszystkim modułom realizowanym na kierunku pedagogika przypisano punkty ECTS, lecz zasady ich przypisywania nie są już takie transparentne. Według Zespołu Oceniającego PKA brak w tym zakresie zgodności z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 14 września 2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta (Dz. U. Nr 201, poz. 1187). W §2.2. czytamy, że: „jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy (...)”. Analiza sylabusów nie wskazuje na stosowanie niniejszej zasady. Niechaj egzemplifikacją będą niniejsze przykłady:

- ✓ sylabus - Status modułu: kierunkowy obligatoryjny, otwarty, nazwa modułu: Psychologiczne i biomedyczne podstawy rozwoju, wychowania i kształcenia. Moduł realizowany na st. I stopnia, na roku 1. Ilość punktów ECTS przypisanych modułowi wynosi 15, przy 100 godzinach dydaktycznych w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem + 90 godz. pracy własnej studenta;
- ✓ sylabus - status modułu: specjalizacyjny obligatoryjny, otwarty, nazwa modułu: Systemy pomocy wsparcie społecznego. Ścieżka kształcenia: poradnictwo społeczne, moduł realizowany na st. I stopnia, na roku 3. Ilość punktów ECTS przypisanych modułowi wynosi 5, przy 50 godzinach dydaktycznych w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem + 40 godz. pracy własnej studenta;
- ✓ sylabus - kierunkowy obligatoryjny, otwarty, nazwa modułu: Metody badań pedagogicznych. Moduł realizowany na st. II stopnia, na roku 1. Ilość punktów ECTS przypisanych modułowi to 10, przy 50 godzinach dydaktycznych w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem + 50 godz. pracy własnej studenta.

W kontekście punktów ECTS należy także wskazać na niezrozumiały zapis i wyliczenie w sylabusach w punkcie 3 – „Sumaryczne wskaźniki ilościowe”. Składa się on z dwóch odnośników i wyliczeń, a mianowicie: „Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich” oraz „Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym, takich jak zajęcia laboratoryjne i projektowe”. Na przykładzie ostatniego sylabusu modułowego Metodologia badań pedagogicznych, któremu przypisano 10 pkt. ECTS, w punkcie 3. sylabusu rozpisano następująco: „Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich – 7”; „Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym, takich jak zajęcia laboratoryjne i projektowe - 9”. Skąd zatem niniejsza wycena i jak ją odnieść do modułowych 10 pkt. ECTS?

Odnosząc się do kwestii praktyk, to stanowią one obligatoryjny element dla wszystkich studentów pedagogiki bez względu na wybraną ścieżkę kształcenia i stopień studiów. Liczba godzin przewidzianych na praktykę zależna jest właśnie od ścieżki i stopnia studiów. Modułowy program kształcenia na kierunku pedagogika w WSNHiD w Poznaniu, dla specjalności nienauczycielskich na I stopniu kształcenia obejmuje 8 tygodni praktyk pedagogicznych (minimum 150 godzin) realizowanych w 4 i 5 semestrze oraz 2 tygodnie praktyk specjalizacyjnych (minimum 50 godzin) realizowanych w 6 semestrze. Program studiów umożliwia odbycie praktyki pedagogicznej oraz praktyki specjalizacyjnej równolegle

z realizacją modułów kształcenia. Praktyka pedagogiczna powinna odbywać się wyłącznie w ramach indywidualnej praktyki studenta w placówce zgodnej ze specjalizacją ścieżki kształcenia. Inna forma realizacji praktyk dotyczy specjalności nauczycielskiej *Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna*, gdzie program kształcenia obejmuje 330 godzin praktyk pedagogicznych, w tym 210 godzin praktyki przygotowującej do wykonywania zawodu nauczyciela w przedszkolu i w klasach I-III szkoły podstawowej oraz 120 godzin praktyk w zakresie pedagogiki specjalnej (przygotowanie fakultatywne w odniesieniu do I etapu edukacyjnego).

Natomiast praktyki na II stopniu kształcenia realizuje się jeden moduł praktyk specjalizacyjnych, obligatoryjnych dla absolwentów studiów I stopnia na kierunkach niepedagogicznych (3 tygodnie; 60 godzin). Program studiów umożliwia odbycie praktyki specjalizacyjnej równoległe z realizacją modułów kształcenia. Dodatkowo w modułach kierunkowych i specjalizacyjnych uwzględniono zajęcia w formie hospitacji placówek specjalistycznych oraz zajęcia i spotkania z praktykami o charakterze warsztatowym i projektowym. Jeżeli idzie o ścieżkę nauczycielską *Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna*, to program kształcenia obejmuje 60 godzin praktyki pedagogicznej, pogłębiających przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela w przedszkolu i w klasach I-III szkoły podstawowej oraz 120 godzin praktyk w zakresie przygotowania fakultatywnego (w odniesieniu do I etapu edukacyjnego).

Praktyki na studiach I i II stopnia kierunku pedagogika odbywają się w ramach współpracy z wieloma placówkami i instytucjami, w których oprócz praktyk studenci w ramach partnerskiej współpracy mają możliwość odbycia krótkich, indywidualnych staży. Podkreślić należy, iż Uczelnia posiada Regulamin studenckich praktyk zawodowych dla kierunku pedagogika oraz opracowała zwarte i przejrzyste wytyczne do praktyk dla każdego stopnia i ścieżki kształcenia. Znajdujemy w nich m.in. informacje o charakterze i celu praktyki, zasad, przebiegu jej organizowania, zadaniach praktykanta, zadaniach placówki przyjmującej studenta na praktykę, prowadzeniu dziennika i teczki praktyk oraz warunkach zaliczenia praktyk.

Jednostka podejmuje także działania celem umożliwienia indywidualizacji procesu kształcenia studentom kierunku pedagogika. Reguluje to m.in. Regulamin Studiów w §15-16 Indywidualizacja procesu kształcenia. Mówi się tam o indywidualnym planie studiów i o indywidualnej organizacji studiów. „1. Student może studiować według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia zwanego dalej ‘IPS’ za zgodą Dziekana. 2. O studiowanie według IPS może ubiegać się student, który ukończył I rok studiów oraz: 1)

osiągnął średnią co najmniej 4,5, 2) ma osiągnięcia w działalności naukowej i organizacyjnej w Uczelni.” (§15); „1. Indywidualna organizacja studiów zwana dalej „IOS” pozwala na określenie indywidualnego planu składania zaliczeń i egzaminów przewidzianych w programie kształcenia dla danego kierunku. 2. Zgodę na IOS wyraża Dziekan na umotywowany wniosek studenta.” (§16). Z dokumentacji udostępnionej przez Uczelnię wynika, że tryb Indywidualnej Organizacji Studiów w roku akademickim 2013/2014 przyznany został 36 studentom pedagogiki I i II stopnia, studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Na poznańskiej Uczelni istnieje możliwość indywidualizacji kształcenia osób z niepełnosprawnością. Mogą oni korzystać zarówno z IPS oraz IOS, a Rektor WSNHiD powołał Pełnomocnika ds. studentów niepełnosprawnych. Do jego obowiązków należy m.in.: monitorowanie sytuacji osób z niepełnosprawnościami, reagowanie na pojawiające się trudności i problemy tych osób związane z organizacją nauki, uczestnictwem w procesie edukacyjnym, osobiste i inne, pomoc przy realizacji potrzeb i oczekiwań tych osób związanych z funkcjonowaniem społeczności studenckiej WSNHiD, wsparcie w sprawnym organizowaniu przebiegu studiów studentów z niepełnosprawnością, i wiele innych. Efektem działań Pełnomocnika ds. studentów niepełnosprawnych we współpracy z Władzami Uczelni, a także współpracujących z nim studentów było w ostatnich latach m.in.: opracowanie „Przewodnika dla studentów niepełnosprawnych w WSNHiD” i ulotki dla kandydatów na studia (projekt „Humaniści na rynku pracy”), przygotowanie ankiety dotyczącej potrzeb i oczekiwań studentów niepełnosprawnych w WSNHiD, dostosowanie oferty zajęć z WF do indywidualnych potrzeb i możliwości studentów z niepełnosprawnością, pomoc psychologiczna, wsparcie i pomoc w organizacji studiów – IOS, dostosowanie form i terminów egzaminów i zaliczeń do indywidualnych możliwości i ograniczeń studenta przy współpracy z kierownikami poszczególnych katedr, i wiele innych.

Uczelnia nie uczestniczy w programie MOST, czyli wymianie międzyuczelnianej studentów w ramach polskich uczelni, ale istnieje możliwość udziału w wymianie studenckiej w ramach programu ERASMUS, z którego skorzystało dotychczas: r. ak. 2008/2009 – 6 studentów, r. ak. 2009/2010 – 6, r. ak. 2010/2011 – 8, r. ak. 2011/2012 – 6, r. ak. 2012/2013 – 8 studentów. Natomiast Uczelnia na kierunku pedagogika dotychczas nie gościła żadnego studenta zagranicznego w ramach programu ERASMUS.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa prowadzi studia na kierunku pedagogika na I i II stopniu kształcenia o profilu praktycznym. Uczelnia dla obydwu stopni kształcenia opracowała osobne efekty kształcenia. Niniejsze efekty przypisano obszarowi nauk społecznych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 2 listopada 2011 w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1520). Dokonano odniesienia efektów kierunkowych do efektów obszarowych w zakresie deskryptorów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Nie są to jednak jedyne efekty kształcenia opracowane przez Uczelnię na kierunku pedagogika. Istnieją jeszcze modułowe efekty kształcenia, które wprost nie realizują formuły KRK i nie ma ich zbiorczego zestawienia. Zatem nie wiemy czy te przypisywane do określonego modułu są tworzone przez koordynatora modułowego sylabusu, czy wybiera je z potencjalnie istniejącego zestawu modułowych efektów kształcenia. Jeżeli w jednym z modułowych efektów kształcenia (sylabus do Modułu Ogólnego 1, międzykierunkowy obligatoryjny, zamknięty, st. niestacjonarne, stopień I, rok 1, 30 godzin, 5 pkt. ECTS), czytamy „Zna i rozumie podstawowe pojęcia i definicje z zakresu ergonomii, zna ergonomiczne zasady kształtowania stanowiska pracy”; „Zna i rozumie zasady systemu prawnego bezpieczeństwa pracy w Polsce i UE, zna i rozumie potrzebę szkolenia pracodawców i pracowników w dziedzinie BHP”; „Zna zasady funkcjonowania biblioteki oraz strukturę katalogu bibliotecznego” – do niniejszych 3 efektów przypisuje się odnośniki z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, to Komisja Oceniająca PKA uważa to za poważny błąd. W tym kontekście należy pilnie zweryfikować wszystkie sylabusy modułowe na kierunku pedagogika, celem ich poprawy.

Ze względu na małą czytelność sylabusów modułowych trudno jednoznacznie odnieść się do kwestii spójności i logicznego powiązania ze sobą efektów kształcenia, treści programowych, form zajęć oraz stosowanych metod dydaktycznych. Tym bardziej, że sylabus nie zawiera odniesienia do efektów obszarowych, a treści modułowe nie zawsze wpisują się z założone efekty kierunkowe, bo m.in. pojawia się błędne odniesienie. Brak w sylabusie podanych metod dydaktycznych stosowanych przez nauczycieli akademickich, co pozbawia możliwości powiązania ich z efektami kształcenia i z innym elementami procesu kształcenia.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Program kształcenia na kierunku pedagogika WSNHiD wpisujący się w formułę KRK skonstruowany został w oparciu o schemat modułowego układu celów,

metod, form i treści nauczania. Zastrzeżeń nie budzi zaplanowany czas realizacji treści modułowych, jest on proporcjonalny do zaproponowanych treści. W programach i planach studiów kierunku pedagogika na studiach niestacjonarnych I stopnia brak jest zajęć z wychowania fizycznego, co w kontekście stosownego Rozporządzeniem MNiSW jest błędem. Należy też zasygnalizować na kwestię zasady przypisywania określonym modułom/przedmiotom punktów ECTS, gdyż nie są one transparentne i nie respektują zapisu Rozporządzeniem MNiSW z dnia 14 września 2011 r. W kontekście punktów ECTS należy także wskazać na niezrozumiały zapis i wyliczenie w sylabusach w punkcie 3 – „Sumaryczne wskaźniki ilościowe”.

W zakresie praktyk należy wskazać na spójności programu i wymiaru praktyk studenckich, terminu ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Niewątpliwym jednak walorem programów studiów I i II stopnia pedagogiki są znaczne możliwości dokonania przez studenta wyboru z szerokiej gamy ścieżek specjalizacyjnych oraz modułów poszerzających specjalizację lub wyboru przygotowania fakultatywnego.

1. Ze względu na małą czytelność sylabusów modułowych trudno jednoznacznie odnieść się do kwestii spójności i logicznego powiązania ze sobą efektów kształcenia, treści programowych, form zajęć oraz stosowanych metod dydaktycznych. Tym bardziej, że sylabus nie zawiera odniesienia do efektów obszarowych, a treści modułowe nie zawsze wpisują się z założone efekty kierunkowe, bo m.in. pojawia się błędne odniesienie. Brak w sylabusie podanych metod dydaktycznych stosowanych przez nauczycieli akademickich, co pozbawia możliwości powiązania ich z efektami kształcenia i z innym elementami procesu kształcenia.

3. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,

Liczba pracowników dydaktycznych na wizytowanym kierunku jest trudna do ustalenia gdyż uczelnia nie dysponuje aktualnymi danymi. W raporcie samooceny podano liczbę kadry prowadzącej zajęcia na wizytowanym kierunku ok. 200 osób, jest to spis osób jakie na kierunku miały kiedykolwiek zajęcia. Plan aktualnych zajęć pozwala na stwierdzenie, że obecnie jest tych osób ok. 30. Obsada zajęć osób z poza minimum kadrowego nie budzi zastrzeżeń, tym samym można założyć są one w stanie zrealizować zakładane efekty kształcenia.

Ponadto na kierunku wskazano 13 osób wchodzących w skład minimum kadrowego. Struktura kwalifikacji kadry prowadzącej części zajęć wchodzącej w skład minimum kadrowego nie pozwala na stwierdzenie, że realizowane cele kształcenia zostaną spełnione. Część kadry nie ma jakichkolwiek kwalifikacji w dyscyplinie pedagogika, a nawet w jedynym obszarze do którego przyporządkowano kierunek, to jest obszarze nauk społecznych. Osoby te zostały wymienione w załączniku 5.

- 2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,

Analiza minimum kadrowego, zgodnie z § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.), przeprowadzona została na podstawie przepisów tego rozporządzenia.

Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku „pedagogika” powinno stanowić, zgodnie z § 14 ust. 1 ww. rozporządzenia, co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Natomiast minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku „pedagogika” powinno stanowić co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Do minimum kadrowego wliczani są nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów (§ 13 ust. 1 ww. rozporządzenia).

Wszystkim nauczycielom akademickim wskazanym przez Uczelnię do minimum kadrowego kierunku „pedagogika” na bieżący rok akademicki zaplanowano prowadzenie na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęć dydaktycznych w wymiarze przewidzianym przepisami § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub stopień zawodowy magistra).

Oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwoliły na stwierdzenie, że wszystkie osoby wskazane przez Uczelnię do minimum kadrowego, spełniły warunki art. 112a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty potwierdzające posiadanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowa o pracę jednego nauczyciela akademickiego, zgłoszonego przez Uczelnię do minimum kadrowego, nie zawierała informacji, czy uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, co jest niezgodne z art. 119 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

Umowy o pracę 2 z 14 nauczycieli akademickich zgłoszonych przez Uczelnię do minimum kadrowego, obowiązują do 2015 r. oraz do 2018 r., natomiast umowy pozostałych osób zostały podpisane na czas nieokreślony, co pozwala uznać jego skład za stabilny.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku (760) ~~spełnia~~nie spełnia wymagania § 17 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w

sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.). Wynosi 1:95 przy obowiązującym na wizytowanym kierunku nie mniejszym niż 1 : 160.

Obsada zajęć dydaktycznych w większości przypadków nie budzi zastrzeżeń. Uczelnia posiada listę ponad 200 współpracujących z nią osób, które w zależności od potrzeb realizują zadania dydaktyczne zgodnie ze swoimi kwalifikacjami.

Również dorobek większości kadry tworzącej minimum kadrowe, jest zgodny z obsadą prowadzonych przez nich zajęć.

Dorobek części kadry, nie jest adekwatny do realizowanego programu i zakładanych celów kształcenia. Za niewłaściwą uważa się w dwóch przypadkach obsadę zajęć dydaktycznych przez kadrę z minimum, szczególnie z przedmiotu seminarium magisterskie. Jeśli osoby nie posiadają dorobku w zakresie dyscypliny pedagogika, nie powinny prowadzić seminarium magisterskiego, które włączone jest w proces nabywania efektów ściśle pedagogicznych. Z osób wchodzących w skład minimum kadrowego występują dwa takie przypadki. Chodzi o pracowników z dorobkiem z zakresu ekonomii i socjologii.

Ponadto wątpliwości budzi obsada zajęć z „Dydaktyki ogólnej, organizacji procesu kształcenia, teoretycznych uwarunkowań systemu kształcenia, podstaw dydaktyki ogólnej. Osoba z minimum kadrowego, która prowadzi te zajęcia jest z wykształcenia filologiem rosyjskim i nie posiada dorobku w tym zakresie.

W przypadku pracowników ze stopniem dr hab. i profesora nie zaliczono do minimum kadrowego studiów drugiego stopnia pięciu pracowników. We wszystkich przypadkach przyczyną niezaliczenia był brak dorobku naukowego w ostatnich pięciu latach w dyscyplinie, którą wskazano dla formułowania efektów kierunkowych. (jeden z nich został wskazany przez uczelnię tylko do II stopnia, czterech do I i II stopnia).

Ze zgłoszonych do minimum kadrowego 8 pracowników ze stopniem doktora zaliczono 7. Przyczyną niezaliczenia jednego pracownika był brak dorobku w dyscyplinie, którą wskazano dla efektów kształcenia.

Oznacza to, że Uczelnia w zakresie pierwszego stopnia studiów nie spełnia wymagania minimum kadrowego i posiada w nim 1 pracownika samodzielnego ze stopniem dr hab. oraz 7 ze stopniem doktora.

Uczelnia nie spełnia również wymogów minimum kadrowego dla studiów II stopnia, gdyż posiada w minimum kadrowym jednego pracownika ze stopniem doktora habilitowanego oraz siedem osób ze stopniem doktora.

W załączniku nr 6 przedstawiono raport z hospitacji sześciu wybranych przez ekspertów zajęć dydaktycznych. Wszystkie zajęcia zostały ocenione pozytywnie, z czego w trzech jako zajęcia bardzo dobre.

- 3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Jednostka to mała uczelnia, która koncentruje się na zapewnieniu minimum kadrowego dla prowadzonego kierunku. Minimum kadrowe w ostatnich trzech lat ulegało istotnym zmianom i należy uznać je za niestabilne. Bardzo duże zmiany kadrowe występują w ramach nauczycieli zatrudnianych na umowę zlecenie. Jednak ze względu na braki w dokumentacji nie można stwierdzić faktycznego zatrudnienia

osób na taką formę zatrudnienia. Uczelnia deklaruje, że osoby na umowę zlecenie są dobierane według bieżących potrzeb i zgodnie z kwalifikacjami. Bardzo duża lista współpracujących osób z Uczelnią (ponad 200) pozwala na adekwatny dobór kadry na poszczególne przedmioty. Nie ma jednak żadnych procedur zatrudniania osób na uczelni, zarówno w ramach minimum kadrowego jak poza nim.

Według deklaracji władz uczelni oraz pracowników naukowo-dydaktycznych jednostka wspomaga ich rozwój poprzez dofinansowanie wyjazdów konferencyjnych oraz publikacji. Nie ma jednak mowy o planowym podnoszeniu kwalifikacji, wymianie zagranicznej, czy wymianie pomiędzy jednostkami naukowymi w kraju. Uczelnia nie udziela urlopów naukowych i realizuje staży zawodowych dla swoich pracowników. Uczelnia nie dysponuje znacznymi środkami na taką działalność a w związku z tym, nie prowadzi zespołowych badań naukowych i celowego rozwoju kadry naukowej. Jako pozytywne należy zaliczyć posiadanie Uczelnianej oficyny wydawniczej w której pracownicy bez problemu mogą wydawać swoje monografie. Należy uznać to za znaczne wsparcie rozwoju naukowego.

Zebranie z pracownikami było mało konstruktywne. Wyrażali oni swe ogólne zadowolenie z pracy i nie wnosili żadnych uwag zarówno do warunków pracy jak i procesu dydaktycznego. Pracownicy nie widzą innych perspektyw rozwoju kierunku, twierdzą, że ze względu na spadek zainteresowania kierunkiem pedagogika trudno byłoby myśleć o innych specjalnościach. Szanse widzą bardziej w utworzeniu nowego kierunku pedagogika specjalna aniżeli w kierunku pedagogika.

Ocena końcowa 4kryterium ogólnego³ niedostatecznie

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Liczba i struktura kwalifikacji i dorobku kadry pozwala tylko częściowo realizować cele i efekty kształcenia. Dotyczy to szczególnie drugiego stopnia studiów. O ile większych zastrzeżeń nie budzi obsada zajęć osób z poza minimum kadrowego, to już realizacja zajęć osób wliczonych do minimum kadrowego jest częściowo nieprawidłowa. Jest to szczególnie widoczne przy obsadzie seminarium magisterskiego przez osoby bez kwalifikacji z pedagogiki.

2) Uczelnia nie spełnia wymogów kadrowych na pierwszym i drugim stopniu studiów. Do pierwszego stopnia zaliczono jedną osobę ze stopniem doktora habilitowanego oraz siedmiu doktorów. Do drugiego stopnia studiów nie zaliczono aż pięciu pracowników samodzielnych ze stopniem doktora habilitowanego i profesora. We wszystkich przypadkach głównym powodem niezaliczenia było brak dorobku w dyscyplinie, do której przypisano efekty kształcenia. W jednym przypadku ponadto brakowało deklaracji o podstawowym miejscu pracy.

3) Jednostka koncentruje się na utrzymaniu minimum kadrowego bez swoich większych nakładów i rozwoju pracowników. Uczelnia nie udziela urlopów naukowych a jej pracownicy nie uczestniczą w stażach naukowych. Jako pozytywne należy uznać wsparcie wydawnicze jakiego udziela pracownikom w publikowaniu ich monografii i artykułów.

4. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniającą potrzeby osób niepełnosprawnych. Baza dydaktyczna spełnia europejskie standardy, gdyż została zmodernizowana i wyposażona w sprzęt multimedialny, w środki dydaktyczne do zajęć metodycznych i diagnostyczno-terapeutycznych ze środków UE. Kompleks sześciokondygnacyjnych budynków Uczelni stanowią dwa gmachy: „altum” oddany do użytku w 2003 r., oraz „novum”, dostępny od 2010 r. Na około 19 tys. m² (kubatura całkowita 96627,8 m³) znajdują się sale wykładowe, ćwiczeniowe, seminaryjne, pracownia radiowa, biblioteka, czytelnia, bar, sala fitness, siłownia, korty do squash oraz inne pomieszczenia zajmowane przez pracowników Uczelni naukowych, dydaktycznych oraz obsługi administracyjnej. Infrastruktura WSNHiD obejmuje m.in.: wielofunkcyjną salę koncertowo-teatralną na około 700 osób (po rozłożeniu trybuny mobilnej, standardowo 372 osób parter, 95 osób balkon), jedną aulę na 320 osób, 1 salę na 200 osób, jedną na 190 osób, sześć sal na 160 osób, dwie sale na 120 osób, cztery sale na 80 osób, dwie sale na 60 osób, trzy sale na 50 osób, dziewięć sal na 44 osoby oraz dwadzieścia sal na 22 osoby, siedem sal na 15 osób, laboratorium pedagogiki. Oprócz tego, jedenaście pracowni komputerowych (z przeszło 200 stanowiskami) z dostępem do Internetu oraz z monitorami LCD, skanerami, drukarkami laserowymi itp. Wszystkie stanowiska mają dostęp do Internetu, a Uczelnia posiada zintegrowaną infrastrukturę informatyczną. Szerokopasmowe łącze pozwala na szybki dostęp do Internetu z dowolnego komputera na Uczelni (a są w nie wyposażone wszystkie pomieszczenia). Pracownie komputerowe są wykorzystywane głównie do prowadzenia zajęć z przedmiotów informatycznych, ale udostępnia się je również poza zajęciami dydaktycznymi.

Uczelnia w szerokim zakresie stosuje technologie informacyjne. Funkcję dokumentu identyfikacyjnego studenta, karty bibliotecznej i karty dostępowej spełnia w WSNHiD elektroniczna legitymacja. Jej część użytkowa pozwala na realizację dodatkowych funkcji, np. sprawdzenie uczelnianego konta bibliotecznego. Przebywający na terenie budynku studenci, posiadający laptopa bądź inne mobilne urządzenie mogą korzystać z sieci bezprzewodowej 802.11g o przepustowości 54Mb/s. Punkty dostępne zlokalizowane są w dogodnych miejscach (hall, bar, biblioteka). W jednej strefie studenta zlokalizowanej obok Dziekanatu znajduje się sześć stale dostępnych komputerów (z Internetem) do użytku studentów, natomiast w drugiej strefie zlokalizowanej przy barze znajduje się sala do pracy na komputerach oraz dwie mniejsze salki wyposażone w monitory 40” do pracy w grupach.

Każdemu ze studentów Uczelnia zakłada własne konto e-mail. Drogą elektroniczną przesyłane są m.in. informacje od wykładowców, materiały, listy lektur, a także informacje o imprezach i spotkaniach organizowanych na terenie Uczelni. Dzięki udostępnionemu prywatnemu katalogowi wirtualnemu www. studenci mogą opracowywać i testować własne projekty witryn internetowych oraz korzystać z infrastruktury sieci dydaktycznej WSNHiD.

Wszystkie sale co najmniej 60-osobowe są wyposażone w komputer stacjonarny, dostęp do Internetu, zamontowany projektor multimedialny, właściwe nagłośnienie. W czterech salach dostępne są wizualizery, a w jednej znajduje się tablica interaktywna. Dla pracowników prowadzących zajęcia w małych grupach i mniejszych pomieszczeniach dostępny jest w

portierni sprzęt typu: projektory, komputery przenośne, odtwarzacze CD. Na wyposażeniu sal znajdują się m.in.: sprzęt audiowizualny, oprogramowanie (LibreOffice, Windows XP Pro, 7, 2010 etc., system tłumaczenia symultanicznego. Szkoła dysponuje także sprzętem multimedialnym dla wykładowców do wypożyczenia oraz sprzętem sportowym. Dużym atutem gmachu „novum” jest jedna z najnowocześniejszych w kraju sal koncertowo-teatralnych, wyposażona częściowo mobilną widownię, nowoczesne nagłośnienie i sprzęt oświetleniowy.

Dwuczęściowa sala „Laboratorium Pedagogiczne” z lustrem weneckim posiada nagrywarke obrazu-dźwięku, kamerę oraz tablicę multimedialną. Laboratorium to zostało uruchomione jako efekt wdrażania jakości kształcenia na kierunku pedagogika. Zostało ono zaplanowane jako przestrzeń do przeprowadzania zajęć praktycznych, w tym: ćwiczeń, warsztatów, seminariów oraz fokusów, w celu uatrakcyjnienia i upraktycznienia zajęć z obszaru: diagnostyki pedagogicznej, mikronauczania i arteterapii oraz w pedagogice opiekuńczo-wychowawczej: pedagogika małego dziecka i lecznicza. Tego typu pomieszczenia do prowadzenia zajęć diagnostycznych, terapeutycznych, testujących czy metodycznych posiada jedynie jeden wydział pedagogiczny w Zielonej Górze spośród wszystkich uniwersytetów w Polsce.

Biblioteka posiada bardzo dobre zasoby literatury przedmiotowej do kształcenia na kierunku pedagogika. Są tu najważniejsze rozprawy z poszczególnych subdyscyplin pedagogicznych niezbędne do opanowania kierunkowej wiedzy czy pisania rozpraw dyplomowych.

Biblioteka jest jednostką ogólnouczelnianą i zapewnia dostęp do naukowych źródeł informacji z zakresu dyscyplin reprezentowanych na Uczelni. Biblioteka jest nowoczesną, przyjazną czytelnikowi placówką. Tradycyjne zbiory są w całości udostępniane na zasadzie swobodnego dostępu do półek. Wszystkie zbiory gromadzone przez Bibliotekę są dostępne dla szerokiej rzeszy odbiorców w ramach czytelni. Zbiory Biblioteki WSNHiD liczą blisko 40 tysięcy woluminów książek, ponad 4 tysiące zeszytów, czasopism oraz 200 egzemplarzy materiałów audiowizualnych. Nieustannie nabywane są najnowsze wydawnictwa związane z naukowymi i dydaktycznymi planami i potrzebami Uczelni. W latach 2007 – 2011 Biblioteka wzbogaciła się o blisko 9 tysięcy nowych książek. Wszystkie nowości są na bieżąco rejestrowane w systemie bibliotecznym Aleph. Katalog zbiorów bibliotecznych dostępny jest w sieci WWW poprzez stronę internetową Biblioteki. W czytelni dostępnych jest 157 tytułów czasopism, a w ramach prenumeraty ciągłej oferujemy 107 tytułów naukowych periodyków, czasopism społeczno-politycznych, kulturalnych, branżowych oraz gazet. Biblioteka oferuje również dostęp do pełnotekstowych baz danych (np. Archiwum Gazety Wyborczej, SIP „LEX”). W ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki udostępniamy wielod dziedzinowe bazy: Springer Journal, Web of Knowledge, Science Direct, Scopus i Wiley Blackwell oraz czasopisma Nature i Science. Ponadto oferujemy studentom korzystanie z polskich książek elektronicznych w ramach bazy Ibuk.pl oraz z bazy Ebrary oferującej 80 tysięcy e-booków. Studenci i pracownicy mogą uzyskać dostęp z prywatnych komputerów po otrzymaniu indywidualnego loginu i hasła dostępu lub korzystając z połączeń przez serwer Proxy. Biblioteka rozpoczęła tworzenie własnej bazy pełno tekstowej - cyfrowego archiwum prac magisterskich, w tej chwili dostępnych jest ponad 600 prac. Funkcjonuje także Repozytorium,

w którym gromadzimy dokumenty elektroniczne, będące efektem działalności naukowej i badawczej pracowników naukowych WSNHiD. W czytelni znajduje się 46 miejsc do pracy indywidualnej lub grupowej. Do dyspozycji czytelników przeznaczono 18 komputerów z katalogiem zbiorów bibliotecznych oraz dostępem do informacji o zasobach bibliotecznych krajowych i zagranicznych. Czytelnia wyposażona jest w kilka skanerów oraz drukarkę sieciową. Na terenie całej Biblioteki działa bezprzewodowy Internet, czytelnicy mogą także korzystać z ksero. Na potrzeby osób niewidomych i niedowidzących mamy przygotowane specjalne stanowisko komputerowe oraz tradycyjny powiększalnik. W związku z tym, że Biblioteka znajduje się na poziomie -1 (bez windy) została zamontowana platforma dla wózków inwalidzkich. Czytelnicy mają możliwość samodzielnego przedłużania terminów zwrotu wypożyczonych materiałów poprzez własne konto biblioteczne. Studenci i pracownicy naukowcy mają możliwość zgłaszania swoich propozycji zakupu nowej literatury korzystając ze specjalnego formularza zamówień dostępnego na stronie internetowej czy też bezpośrednio u pracowników biblioteki.

Biblioteka WSNHiD jest przestronna, z estetycznie urządzonymi przestrzeniami do pracy indywidualnej, z pełnym i swobodnym dostępem studentów do woluminów, w tym także z miejscami dostępu do Internetu. Znakomicie oznakowana część dla czytelników pozwala szybko odnaleźć potrzebne czasopisma czy książki, a studium mają dostęp do kluczowych czasopism pedagogicznych, tak naukowych, jak i metodycznych oraz do najważniejszej pracy codziennej czy tygodników społeczno-kulturowych i oświatowych. Biblioteka posiada bardzo dobre zasoby literatury przedmiotowej do kształcenia na kierunku pedagogika. Są tu najważniejsze rozprawy z poszczególnych subdyscyplin pedagogicznych niezbędne do opanowania kierunkowej wiedzy czy pisania rozpraw dyplomowych. Na zakupy najnowszych wydawnictw przeznaczano rocznie do 70 tys. zł, przy czym kwoty te mogą być zwiększane w zależności od potrzeb czy pojawiających się na rynku wydawniczym nowości. Nauczyciele akademicki mogą zgłaszać zapotrzebowanie na zakup koniecznych do prowadzenia zajęć czy egzaminów tytułów. O korzystaniu z biblioteki świadczą dane, z których wynika, że w roku akademickim 2012/2013 zarejestrowano 2448 czytelników-studentów WSNHiD z aktywnym kontem. Największy poziom wypożyczeń książek ma miejsce w październiku (2088) i kwietniu (2317) oraz w marcu (1914) i styczniu (1790). W ub. latach wydatkowano ok. 70 tys. zł na zakup książek i prenumeratę. W bieżącym roku akademickim jest 20 tys. zł, przy czym władze uczelni obiecały zwiększenie środków na zakup literatury jeśli będzie taka potrzeba. Biblioteka jest przestronna z swobodnym dojściem studentów do woluminów, pełnym dostępem do baz danych, Internetu, audiobooków, czasopism bieżących i leksykonów. W prenumeracie są najważniejsze czasopisma pedagogiczne, jak *Ruch Pedagogiczny*, *Kwartalnik Pedagogiczny*, *Edukacja*, *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, *Chowanna*. Odwiedziny biblioteki są rejestrowane elektronicznie, toteż można precyzyjnie określić, ile osób korzystało na miejscu z jej zasobów. Studenci mogą w odrębnym miejscu kserować interesujące ich materiały. Jest też punkt sprzedaży publikacji uczelnianych, literatury specjalistycznej, dziecięcej, w tym prac o charakterze metodycznym.

W Uczelni funkcjonuje system Wirtualna Uczelnia, w skład którego wchodzi: serwer dydaktyczny, Wirtualny Dziekanat, katalog biblioteczny on-line, poczta studencka, strona

www. Wirtualny Dziekanat to rozbudowany system baz danych, w którym przechowywane są informacje na temat wszystkich studentów oraz przebiegu ich edukacji. Dane te udostępnione są studentom za pośrednictwem strony www. Rozwiązanie takie pozwala sprawdzić z dowolnego komputera z dostępem do Internetu wyniki egzaminów, terminy dyżurów wykładowców oraz Władz Uczelni, stan płatności, plan zajęć, umożliwia też kontakt z wykładowcami i studentami. Na terenie Uczelni znajdują się multimedialne kioski, zapewniające dostęp do Wirtualnego Dziekanatu.

Infrastruktura Uczelni obejmuje również miejsca i urządzenia przeznaczone do uprawiania sportu i realizowania zajęć wychowania fizycznego, są to: siłownia, sala do zajęć fitness, badmintonu, unihokeja i tenisa stołowego, cztery korty do squasha, sala spinning. Dzięki temu zajęcia wychowania fizycznego mogą być realizowane bez żadnych zakłóceń organizacyjnych, oferując studentom studiów stacjonarnych aktywność w takich dyscyplinach, jak: kulturystyka, aerobik dance, step aerobik, squash, spinning. Do prowadzenia zajęć z gier zespołowych Uczelnia wynajmuje nowo wybudowaną halę sportową w XII LO sąsiadującym z WSNHiD (Uczelnia sponsorowała część tej inwestycji w postaci pokrycia kosztów dachu). Wszyscy studenci mają możliwość rozwijania swoich sportowych uzdolnień w AZS WSNHiD.

Uczelnia posiada własny parking dla studentów ze 110 miejscami postojowymi, w tym pięcioma przeznaczonymi dla osób niepełnosprawnych. Chcąc włączyć się w aktywizację osób niepełnosprawnych, Uczelnia wychodzi naprzeciw ich potrzebom, stwarzając warunki dla pełnego udziału studentów niepełnosprawnych w procesie kształcenia i badaniach naukowych. Budynek jest w pełni przystosowany do ich potrzeb, dzięki dokonany w ostatnim czasie zakupom szeregu urządzeń dla studentów z niepełnosprawnością ruchową, osób niedosłyszących czy niedowidzących. Zakupione zostały 4 przenośne odtwarzacze książek mówionych, które można wypożyczać w toku studiów. W ramach projektu „Humaniści na rynku pracy dokonano zakupu ruchomej elektrycznej platformy na schody umożliwiającej osobom poruszającym się na wózku dotarcie do części Uczelni, gdzie nie ma windy. Wszystkie zajęcia odbywają się w jednym miejscu, w budynkach przystosowanych do potrzeb i ograniczeń wynikających z indywidualnych dysfunkcji (podjazdy, szerokie windy, przystosowane toalety, pętle indukcyjne w salach wykładowych, nagłośnienie sal, szerokie schody i korytarze).

Nawet studentom uzależnionym od palenia tytoniu została wybudowana specjalna kabina – palarnia, która spełnia standardy UE, a przy tym stanowi znakomicie wkomponowane w architekturę budynku oszklone pomieszczenie w holu nowej części budynku.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego infrastruktura Uczelni.

Uczelnia zapewnia znakomite warunki do studiowania wszystkim studentom, także o specjalnych potrzebach, w tym osobom niepełnosprawnym, w odpowiednio wyposażonych multimedialnie salach dydaktycznych, a zarazem gwarantuje zaplecze socjalne i udogodnienia dla komunikacji społecznej oraz przemieszczania się osób niepełnosprawnych w budynku. Wszystkie pomieszczenia są bardzo dobrze oznakowane, a dostęp do specjalistycznego księgozbioru w ramach sukcesywnie dokonywanych zakupów sprzyja wysokiej jakości zdobywanej wiedzy. Budynek wraz z wyposażeniem spełnia najwyższe standardy UE – jest funkcjonalny, estetyczny i przestronny.

5.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

W Uczelni prowadzone są projekty diagnostyczne, znakomicie skorelowane z procesem kształcenia i szeroką ofertą edukacyjną. Projekt EFS pt. "Humanisci na rynku pracy", który był realizowany w latach 2010-2013 z funduszy Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki miał na celu modyfikację kształcenia w zakresie nabywania przez studiujących także pedagogikę umiejętności praktycznych oraz zbudowanie platformy internetowej do współpracy z pracodawcami, by można było monitorować zmiany na rynku pracy. Podobnym funkcjom praktycznym służy jeszcze realizowany do lipca 2014 r. projekt EFS „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”, którego przebieg musi być poddawany ewaluacji, a więc sprzyja diagnozie procesów doskonalenia zawodowego. Niezwykle interesujący i wysoce potrzebny społecznie jest Projekt NCBR Innowacje Społeczne, w którym WSNHiD pełni rolę partnera w konsorcjum, którego liderem jest Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. To świadczy nie tylko o potencjale naukowym akredytowanej Uczelni, ale i o wysoce trafnym podejściu interdyscyplinarnym do rozpoznania problemów związanych z procesem starzenia się populacji i kształcenia w zakresie gerontologii społecznej czy geragogiki odpowiednich kadr. W ramach tego projektu duży nacisk został położony na zbadanie hierarchii potrzeb seniorów oraz wypracowanie modeli adekwatnego kształcenia zawodowego specjalistów do wspomagania osób starszych.

Także w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest realizowany od marca 2013 r. do marca 2015 r. projekt pt. "Innowacyjny program rozwijający psychoedukacyjne kompetencje interpersonalne uczniów klas IV-VI z terenów wiejskich, miejsko-wiejskich i miast do 25 tys. mieszkańców województwa wielkopolskiego". Wymaga on przeprowadzenia pogłębionej analizy dokumentacji szkół podstawowych, przeprowadzenia badań empirycznych w paradygmacie ilościowym - obejmujących kompetencje interpersonalne 150 uczniów klas IV-VI szkół podstawowych oraz badań w paradygmacie jakościowym – realizowanych metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych z 50 dyrektorami szkół podstawowych. Tego typu diagnoza może być podstawą do naukowych prac awansowych nauczycieli akademickich tej Uczelni.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w

pracy naukowo-badawczej. Jest to widoczne także w publikacjach pracowników tej Uczelni, którzy afiliując je przy niej rzeczywiście podejmują problemy badawcze, które mają ścisły związek z pedagogiką jako dyscypliną naukową. Z analizy wydawanych przez oficynę uczelnianą rozpraw naukowych wynika, że wyspecjalizowała się ona w rozprawach z pedagogiki społecznej, w tym geragogiki i pedagogiki leczniczej, terapeutycznej. O wspomaganiu młodych pracowników naukowych przez tę Uczelnię najlepiej świadczy fakt wydania dwóm nauczycielom akademickim ich rozpraw doktorskich.

Niezwykle interesującą i ważną naukowo jest wydana także w uczelnianej oficynie książka pt. „Indywidualne aspekty starzenia się. Między możliwościami a ograniczeniami”, pod redakcją dwóch autorów (Poznań: WSNHiD 2013), która zawiera artykuły z gerontologii przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych. Podobnie jak rozprawy zbiorowe z pedagogiki społecznej i jej pogranicza, a więc z nauk o prawie rodzinnym i opiekuńczym czy psychologii rodziny pt.: „Postawy rodzicielskie współczesnych ojców, red, Poznań 2010; „Rodzina-tożsamość-pamięć, red., (Poznań 2009) czy „Konteksty współczesnego macierzyństwa. Perspektywa młodych naukowców”, (Poznań 2012). Zawierają one zbiór artykułów, gł. psychologiczno-społecznych. Jest wreszcie interesująca praca zbiorowa z psychologii egzystencjalnej, nauk o zdrowiu, ale i pedagogiki społecznej pt. „Oblicza kryzysu współczesnego człowieka”, wydaną w oficynie wydawniczej (Poznań 2012). Tak znaczące publikacje naukowe są wykorzystywane w procesie dydaktycznym, stanowiąc podstawę do projektowania przez studentów własnych prac dyplomowych, czy przygotowywania się do zajęć dydaktycznych.

Uczelnia wspiera zatem wydawanie rozpraw naukowych zarówno związanych z awansem naukowym pracowników, jak i z debat naukowych o charakterze interdyscyplinarnym. Największa aktywność wydawnicza nastąpiła w latach 2012-2013, co nie świadczy o systematycznym wspieraniu tej działalności albo jest wskaźnikiem braku prac, które mogłyby być wydane. Nie jest tu wydawane czasopismo naukowe. Są w dorobku kadr publikacje ogólnokrajowe, w których są zamieszczone artykuły z afiliacją pracowników tej uczelni. Aktywność naukowo-badawcza nie podlega tu jeszcze systematycznej ocenie.

Proces wspierania rozwoju naukowego kadr akademickich nie jest w WSNHiD uregulowany, wystandaryzowany tak, by były czytelne dla wszystkich pracowników zasady aplikowania o środki na badania, uzyskiwanie urlopów naukowych, udział w konferencjach naukowych czy wydawanie ich rozpraw badawczych. Tym nie mniej mają one miejsce na zasadzie indywidualnych konsultacji z władzami uczelni, którym zależy na promowaniu najbardziej wartościowych dokonań swoich kadr w tym zakresie. Dokumentacja zawiera pisma indywidualnych próśb pracowników o sfinansowanie indywidualnego grantu badawczego czy przesunięcie terminu jego realizacji, którego efektem mają być publikacje naukowe. Są zawarte umowy o realizację indywidualnego projektu badawczego, których przedmiotem jest wykonanie określonego projektu badawczego w ramach zobowiązania WSNHiD do jego finansowania. Aplikacja w tym zakresie jest prawidłowo konstruowana, bowiem zawiera temat, przedmiot i cel badań, zakres nowatorstwa i istotność projektu badawczego w stosunku do obecnego stanu wiedzy, założenia metodologiczne oraz spodziewane efekty. Do tego jest przypisany harmonogram

wykonania projektu z dobrze uzasadnionym kosztorysem. Nauczyciele akademicki powinni być zachęceni do składania podobnych wniosków do Narodowego Centrum Nauki, gdyż sprzyałoby to lepszej realizacji ich zamierzeń naukowych w powiązaniu z własnym awansem akademickim. Dotychczas żaden z pedagogów nie składał wniosków badawczych do NCN. Na tym poziomie kształcenia i uprawnień nie jest to konieczne. Gdyby jednak w przyszłości jednostka otrzymała uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w dyscyplinie pedagogika, to powinna zintensyfikować proces naukowo-badawczy w ramach pozyskiwania nań środków właśnie z NCN.

Uczelnia organizuje konferencje ogólnokrajowe oraz lokalne, refinansuje w części aktywny udział swoich nauczycieli w konferencjach krajowych a nawet pokrywa koszty zainteresowanych osób w zakresie podnoszenia przez nie własnych kwalifikacji, dofinansowując im studia podyplomowe czy udzielając stypendium habilitacyjnego (Zarządzenie Rektora nr 7 z 2011 r.). Rektor Uczelni wydał w 2011 r. odpowiednie Zarządzenie (nr 62) w sprawie zasad finansowania uczestnictwa w konferencji naukowej poza WSNHiD oraz kolejne Zarządzenie (nr 61) w sprawie zasad organizacji konferencji naukowych w WSNHiD. Uczelnia staje się tym samym ważnym centrum upowszechniania wyników badań i animowania spotkań akademickich, a jej kadry aktywnie angażują się w ten proces. Kierownik Katedry Pedagogiki i Socjologii przygotowuje stosowny wniosek o sfinansowanie planowanej konferencji naukowej, który zawiera nie tylko kwestie organizacyjne i finansowe, ale także dobrze uzasadniony temat, cele i charakter konferencji.

Nie prowadzi się w Katedrze regularnych zebrań naukowych, nie projektuje się w sposób skoncentrowany na indywidualnym rozwoju kadr ich zadań badawczych tak, by były one w przyszłości podstawą do awansu naukowego. Jednostka jest jednak przygotowana do wdrożenia od października 2014 r. odpowiednich procedur, gdyż takowe zostały już opracowane w ramach uzyskanych środków z Programu EFS Kapitał Ludzki. Niestety, jeszcze nie zostały one wdrożone, toteż można będzie dopiero za rok stwierdzić, czy one zostały wprowadzone w życie. To, co jest niewątpliwie realizowane, to ocena pracowników naukowo-dydaktycznych, ocena jakości prowadzonych przez nich zajęć w ramach ich hospitacji oraz wspieranie finansowe ich aktywności naukowo-badawczej w ramach stypendiów naukowych, publikacji awansowych czy aktywności konferencyjnej.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego badania naukowe:

Uczelnia zapewnia kadrze naukowo-dydaktycznej własny rozwój naukowy w ramach systemu stypendialnego, upowszechniania wyników badań w formie wydawania ich monografii podoktorskich czy habilitacyjnych oraz pokonferencyjnych, dofinansowywanie własnych projektów badawczych, organizowania konferencji naukowych i aktywnego udziału kadr w krajowych i zagranicznych sympozjach naukowych. Zostały już przygotowane w ramach Projektu EFS Kapitał Ludzki odpowiednie procedury i narzędzia do ich wdrożenia od nowego roku akademickiego.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1). Ocena czy zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Ocena czy nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Ocena zasad ustalania wielkości rekrutacji - uwzględnienie związku liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia.

Postępowanie rekrutacyjne na pierwszy stopień studiów jest otwarte i zasadniczo pozwala na przyjęcie każdego kandydata, który zdał maturę i wziął udział w postępowaniu rekrutacyjnym. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym negatywnie ocenili taką formę rekrutacji, sugerując wprowadzenie rozmów kwalifikacyjnych.

Zdaniem studentów w przypadku tak otwartej rekrutacji na kierunek pedagogika przyjmowane są również osoby nieprzygotowane do studiowania wybranego kierunku studiów. Jednocześnie, przy tak dobranych kryteriach naboru, nie dochodzi do dyskryminacji jakiegokolwiek grupy kandydatów.

Rekrutacja studentów na drugi stopień odbywa się na zasadach ustalonych przez Rektora Uczelni zarządzeniem z dnia 7.10.2012 roku. Uczelnia przyjmuje na drugi stopień studiów wszystkich absolwentów kierunku pedagogika, studia pierwszego stopnia. Dla studentów, którzy nie ukończyli studiów pierwszego stopnia kierunku pedagogika, wprowadza się zajęcia uzupełniające z przedmiotów „Teoretyczne podstawy kształcenia” (50h) oraz „Podstawy nauk pedagogicznych” 50 godzin. Przedmioty te powinny być realizowane w formie indywidulanej bez dodatkowych opłat dla studentów.

Rekrutacje należy uznać za poprawną, uczelnia nie przekracza limitów rekrutacyjnych, nie stosuje zasad dyskryminujących grupy studentów.

7.2). Ocena czy system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane.

Studenci o wymaganiach dotyczących zaliczenia przedmiotu informowani są przez nauczycieli akademickich na samym początku semestru. Osoby obecne na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA stwierdziły, że są to zawsze warunki sprawiedliwe, uczciwie przestrzegane w trakcie realizowania danego przedmiotu. Studenci zawsze mają też informację o literaturze przedmiotu i mają do niej dostęp, również w formie cyfrowej.

Studenci wypowiadają się pozytywnie na temat form weryfikowania wiedzy, uważając, że są one na ogół dopasowane do specyfiki danych przedmiotów.

Uczelnia zapewnia dostęp do egzaminów komisyjnych oraz warunkowych. Studenci uzyskują również informację zwrotną na temat popełnianych w pracach błędów i często z tej możliwości korzystają.

7.3). Ocena możliwości mobilności studentów stworzonych poprzez strukturę i organizację programu ocenianego kierunku. Ocena działań wspierających mobilność studentów, w tym związanych z popularyzacją wiedzy na temat systemu ECTS, i ułatwiania studentom wykorzystania możliwości stwarzanych przez ten system zarówno w kraju jak i za granicą.

Ocena wpływu współpracy międzynarodowej prowadzonej przez jednostkę na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (wymiana studentów, udział studentów w badaniach realizowanych w ramach tej współpracy).

Jednostka prowadzi współpracę międzynarodową z innymi uczelniami, jednak w wymianach bierze udział niewielka liczba studentów, uzasadniając to głównie brakiem czasu. Jednostka zdaniem studentów przygotowuje do wyjazdu pod względem językowym, oferując lektoraty z języka angielskiego będące zdaniem studiujących na bardzo wysokim poziomie, dostosowanym do potrzeb nauki i konwersacji w obcym języku. Studenci, którzy brali udział w programie, wyrażają zadowolenie z poziomu organizacji wymiany i polecają udział w niej pozostałym studentom. Uczelnia nie stwarza żadnych problemów z zaliczaniem uzyskanych za granicą punktów ECTS. Jednostka nie wdrożyła programu wymian krajowych, ale studenci nie wyrażają zainteresowania udziałem w takim programie, nie wskazując jednak konkretnych przyczyn.

7.4). Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku studiów, w tym wspomaganie studentów w procesie uczenia się: bez udziału nauczycieli akademickich oraz z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość. Ocena kompletności informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) i ich przydatności studentom w procesie uczenia się. Ocena przydatności zalecanych materiałów dydaktycznych do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia; Ocena mechanizmów motywujących studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia i ich skuteczności. Ocena zakresu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom ocenianego kierunku studiów. Ocena działalności uczelni/jednostki wspierającej rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów. Opinie studentów prezentowane podczas spotkania z zespołem oceniającym, wskazywane przez nich mocne i słabe strony procesu kształcenia, poziom zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. Ocena poziomu zadowolenia z systemu opieki naukowej dydaktycznej i materialnej oraz sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów.

Studenci dobrze oceniają dostęp do kadry naukowo – dydaktycznej i jej wsparcie. Nauczyciele akademicki są dostępni w godzinach swoich konsultacji. Na stronie internetowej Uczelni publikowane są sylabusy, które zdaniem studentów zawierają wszystkie potrzebne informacje (np. literaturę przedmiotu i warunki zaliczenia). Studenci wysoko oceniają przydatność materiałów zalecanych przez nauczycieli akademickich w kontekście osiągania zakładanych efektów kształcenia. W kontekście uwag krytycznych, jakie zawarto w części 2 i 3 raportu odnośnie sylabusów, należy wnioskować, iż studenci nie są zapoznani z celami i istotą poprawnego sylabusu.

Studenci informacje o organizacji studiów uzyskują głównie z internetu oraz z ogłoszeń umieszczonych na terenie Uczelni, a informacje te, przykładowo ogłoszenia o zmianach w planie zajęć, docierają w ich opinii sprawnie i z odpowiednim wyprzedzeniem. Administrację uczelnianą oceniają jako przyjazną i kompetentną. Uczelnia nie monitoruje jednak w

bezpośredni sposób poziomu zadowolenia studentów z obsługi administracyjnej poza ogólnymi spotkaniami ze studentami i pozostawieniem miejsca na ogólne uwagi w ankietach dotyczących jakości prowadzenia zajęć.

Studenci mają możliwość ubiegania się o wszystkie świadczenia przewidziane w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i jest im zapewniony dostęp do stypendiów o charakterze naukowym oraz socjalnym. Studenci oceniają tę dostępność raczej negatywnie, wskazując na bardzo niskie kwoty stypendiów (ok. 300 złotych za stypendium naukowe) i jednocześnie wysokie wymagania (średnia na poziomie ok. 4,9). Są to zdaniem studentów środki zbyt mało motywujące do podejmowania próby spełniania rygorystycznych warunków otrzymania stypendium. Procedura ubiegania się o stypendium jest zdaniem studentów przejrzysta i sprawiedliwa. W procedurę przyznawania stypendiów angażowani są przedstawiciele samorządu studenckiego, stanowiąc większość w powołanych komisjach stypendialnych.

W trakcie procesu kształcenia studenci mogą liczyć na dużą ich zdaniem pomoc administracji i władz odpowiedzialnych za sprawy studenckie. Studiujący w większości przypadków mogą korzystać ze wsparcia w poszukiwaniu praktykodawcy, w planowaniu rozwoju zawodowego i rozwiązywaniu indywidualnych problemów.

Powyższe nie zmienia jednak faktu, że w opinii większości studentów nie mają oni większego poczucia wpływu na proces kształcenia. Pomimo dokładania starań przez Władze Jednostki, aby zgłaszane przez studentów problemy były analizowane i przetwarzane na bieżąco, brak jest skutecznego przekazywania studentom efektów prowadzonych działań. Wskutek tego studenci są przekonani, że ankietyzacja nie pełni swojej roli i nie ma wpływu na proces kształcenia, podczas gdy Władze Jednostki wskazały wiele obszarów, które pod wpływem procesu ankietyzacji się zmieniły.

Biuro Karier prowadzi swoją działalność za pomocą strony internetowej, na której każdy student może zapisać się przeglądać oferty pracy i zapoznać się z aktualną ofertą szkoleń. Biuro Karier zaprasza na Uczelnię firmy, które prowadzą warsztaty z kompetencji miękkich i pozwalają na bezpośredni kontakt z przyszłymi pracodawcami. Jednostka w żaden sposób nie wykazała, aby obecność interesariuszy zewnętrznych wpłynęła w jakiś sposób na programy nauczania czy efekty kształcenia. Tylko niektórzy studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym mieli dosyć ograniczone informacje na temat tych szkoleń. Zdaniem studentów, wynika to z faktu niedostosowania charakteru szkoleń do kierunku pedagogika (studenci pedagogiki nie widzą większej potrzeby rozwijania umiejętności negocjacji czy obsługi programów komputerowych) oraz nieorganizowania ich w weekendy, kiedy obecnych jest większość studentów. Przedstawiciele Jednostki zgodzili się z tą argumentacją, wskazując, że działalność Biura Karier będzie się z czasem poszerzać o te obszary.

Podobnie jak w przypadku organizacji szkoleń z pracodawcami, tak i przy prowadzonym monitoringu losów zawodowych absolwentów przedstawiciele Jednostki nie byli w stanie wskazać wymiernych efektów podjętych działań oraz widocznych zmian w procesie kształcenia wywołanych tymi właśnie mechanizmami. Należy uznać, że przyczyną tego stanu jest sama procedura, która poza krótkim podsumowaniem i przetworzeniem zebranych informacji nie kończy się ewaluacją upublicznionych wyników, wdrożeniem działań naprawczych oraz ich późniejszą weryfikacją i korekcją. Przy jednoczesnym przyznaniu, że sama procedura ankietyzacji jest opracowana poprawnie, a treść i forma ankiet pozwala na uzyskanie rzetelnych i przydatnych informacji, nie można pominąć braku ostatnich elementów w procesie, który w przypadku jego właściwej konstrukcji pełniłby rolę zewnętrznego bodźca doskonalenia jakości kształcenia

~~7.5). W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio.~~

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1)

Rekrutacja odbywa się bez zasad dyskryminujących, nie przekroczone zostały limity rekrutacji, oraz wprowadzono próby uzupełnienia efektów przez studentów II stopnia. Należy jednak przy tym zaznaczyć, że według samych studentów zasady rekrutacji na drugi stopień studiów nie umożliwiają w pełni doboru kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia, co wynika z otwartego charakteru rekrutacji.

7.2)

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane.

7.3)

Uczelnia w pełni spełnia wymagania związane z mobilnością i współpracą międzynarodową. Studenci ze względu na indywidualne ograniczenia nie chcą korzystać z programów wymian, z tego też względu nie wdrożono programu wymian krajowych.

7.4)

Uczelnia zapewnia wsparcie studentów naukowo - dydaktyczne w procesie kształcenia.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,
- 2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Kolegium Rektorskie zatwierdziło w dniu 24 września 2011 r. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu. Celem systemu jest stałe monitorowanie procesu i podnoszenie jakości kształcenia w uczelni, zapewnienie stałego wzrostu efektywności procesu

dydaktycznego, tworzenie przejrzystych i czytelnych procedur oceny metod i warunków kształcenia oraz programów studiów uwzględniający systemy stosowane w innych krajach, informowanie otoczenia, a w szczególności studentów, kandydatów na studia, pracodawców oraz władz różnych szczebli o jakości kształcenia i poziomie wykształcenia absolwentów. Zakres systemu obejmuje dobór i monitorowanie jakości kadry naukowo-dydaktycznej, ocenę jakości planów i programów studiów oraz ocenę jakości realizacji procesu kształcenia. Za funkcjonowanie systemu odpowiedzialni są: rektor, pełnomocnik rektora oraz kierownik katedry. Monitorowanie i ocena jakości kształcenia polega na systematycznej analizie i ocenie: kadry naukowo-dydaktycznej, planów i programów studiów, realizacji procesu kształcenia. Ocena jakości realizacji procesu kształcenia odbywa się na podstawie: oceny zgodności merytorycznej treści poszczególnych przedmiotów ze standardami kształcenia i założeniami programu kształcenia, hospitacji zajęć dydaktycznych, ankietyzacji zajęć dydaktycznych, oceny stosowania zasad określonych w Regulaminie Studiów, zwłaszcza w zakresie oceny zajęć dydaktycznych oraz przeprowadzania zaliczeń i egzaminów, oceny warunków realizacji kształcenia w zakresie infrastruktury dydaktycznej, dostępności do materiałów dydaktycznych dla studentów oraz organizacji zajęć, oceny sposobów organizacji i efektów realizacji praktyk zawodowych, oceny planów i programów studiów przez pracodawców, badania losów absolwentów.

Zarządzeniem nr 26/2012 z dnia 27 sierpnia 2012 r. Rektor Uczelni przyjął plan działań na lata 2012-2014 w zakresie budowania „Wewnętrzuczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia”. Za jego realizację odpowiedzialni są kierownicy podstawowych jednostek organizacyjnych. Uwzględniając przepisy prawa oraz kryteria Polskiej Komisji Akredytacyjnej w zakresie monitorowania oraz podnoszenia jakości kształcenia, Władze Uczelni przygotowały projekt o dofinansowanie pt. *„Wzrost potencjału WSNHiD oraz SWPS poprzez wdrożenie modeli zarządzania jakością i programu rozwoju kadry kierowniczej”*. Celem głównym projektu jest budowa w skali całej uczelni warunków dla stworzenia i wdrożenia w latach 2012/2014 pełnego uczelnianego systemu weryfikacji jakości kształcenia. Równolegle do powyższego projektu Władze Uczelni podjęły decyzję o wdrożeniu Modułowego Systemu Organizacji Procesu Dydaktycznego, który ma poprawić elastyczność procesu kształcenia do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji, nakładających na uczelnie obowiązek wprowadzenia zmian z początkiem roku akademickiego 2012/2013.

Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów ale nie dokonuje jeszcze systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia. W ramach projektu EFS *„Wzrost potencjału WSNHiD oraz SWPS poprzez wdrożenie modeli zarządzania jakością i programu rozwoju kadry kierowniczej”* został wypracowany własny model zapewniania jakości kształcenia, który zawiera precyzyjne zadania, związany z nim zakres konsultacji autorskie narzędzia. Ten jednak proces będzie wdrożony dopiero od nowego roku akademickiego, toteż można jedynie bardzo wysoko ocenić dokumentację, jaka został wypracowana oraz załączona do niej metodologia zastosowania stosownych narzędzi pomiaru np. „Scenariusz rozmowy ewaluacyjnej ze studentami”, „Metodyka prowadzenia rozmowy ewaluacyjnej z wykładowcami –praktykami”, „Arkusz hospitacji zajęć dydaktycznych” oraz procedura ich prowadzenia itp. O pełnej gotowości do jego wprowadzenia świadczy nie tylko wynikający z pozyskanych funduszy europejskich harmonogram wdrożeń i ich kontrola, ale także już przeprowadzone szkolenie w zakresie hospitowania zajęć. Szkolenie w ramach EFS miało miejsce w październiku 2013 r. i dotyczyło podstawowych komponentów związanych z hospitowaniem zajęć dydaktycznych w szkole wyższej w świetle obowiązujących procedur jakości kształcenia.

Nie można jednak stwierdzić że w Uczelni nie było dotychczas procedur pomiaru jakości kształcenia. Składają się na nie bowiem zarówno oceny zajęć i wykładowców, jakich dokonywali studenci, jak i dokumentacja oceny pracowników dydaktycznych, szczególnie zatrudnianych po raz pierwszy. Już w ramach Projektu EFS „Humaniści na rynku pracy” przeprowadzono badania dotyczące losów zawodowych absolwentów WSNHiD. Raport z tych badań został przygotowany w lipcu 2013 r. Monitoringiem objęto także 339 absolwentów pedagogiki (19,7% próby badawczej) obu poziomów kształcenia. Niestety, w analizie szczegółowej danych nie wyróżniono już kierunku studiów jako zmiennej pośredniczącej, co pozwoliłoby jednak sensownie dostrzec, czym różnią się opinie absolwentów różnych kierunków. Zgeneralizowanie danych jest mało wartościowe. Nie wiemy bowiem, np. jak długo szukał absolwent pedagogiki pierwszej etatowej pracy, w jaki sposób zdobył swoje doświadczenie zawodowe, jaka jest jego aktualna sytuacja społeczno-zawodowa, jaka jest przyczyna niepodejęcia pracy itd..

2.

W świetle „Protokołu” ze spotkania z Radą Pracodawców w dn. 24.10.2013 podjęto po raz pierwszy współpracę z pracodawcami. W spotkaniu, które dotyczyło kierunku pedagogika, wzięło udział 9 przedstawicieli pracodawców oraz 10 z WSNHiD (załączono protokół i listę obecności). Rozmawiano o sylwetce absolwenta kierunku pedagogika konfrontując ją z profilem absolwenta w opinii pracodawców. Określono sposoby ustalania ścieżek kształcenia oraz normy i narzędzia związane z zarządzaniem jakością kształcenia i jej kontrolą w uczelni. Najważniejsze uwagi pracodawców, to:

- właściwy dobór kadry praktyków do zajęć praktycznych i warsztatów;
- prace projektowe studentów;
- zwiększenie liczby zajęć w formie hospitacji i spotkań z praktykami;
- monitorowanie programów kształcenia by studenci zdobyli umiejętności potrzebne na rynku pracy;
- zwiększenie aktywności Biura Karier i miejsc praktyk;
- monitorowanie oczekiwań rynku;
- zwrócenie uwagi na spadek zainteresowania resocjalizacją.

Wyniki oceny zajęć przez studentów stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów. Władze Uczelni zwracają uwagę na to, by wśród prowadzących ćwiczenia, warsztaty były osoby nie tylko o właściwym wykształceniu, ale i pozytywnie oceniane przez młodzież. Niestety, nie ma opracowania ostatniej ewaluacji, jaka miała miejsce latem 2013 r. Uczelnia przedłożyła do wglądu w Excel tabelaryczne zestawienie ocen studentów, ale nikt go ani nie opracował ilościowo, ani jakościowo. W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni. Zarządzeniem Rektora nr 2/2013 powołano Zespół ds. Jakości Kształcenia na WYDZIALE NAUK SPOŁECZNYCH WSNHiD. Brakuje jednak dokumentacji potwierdzającej wyniki jego pracy. Nie ma raportu z analizy rozmów ewaluacyjnych, badań ankietowych czy hospitacji

zajęć. Tymczasem Zarządzeniem nr 26/2012 Rektora w sprawie przyjęcia planu działań na lata 2012-2014 w zakresie budowania „Wewnątrzszkolnego systemu zapewniania jakości kształcenia” zobowiązano kadrę do podejmowania systematycznych działań w tym zakresie. Nie ma np. sprawozdań z regularnych spotkań zespołów dydaktycznych, z cyklicznych spotkań z pracownikami dotyczących dydaktyki, zwłaszcza jakości kształcenia. Brak analiz i dokumentacji w zakresie planu i jego wykonania w zakresie hospitowanych zajęć itp. Tak więc od strony formalnej ma miejsce opracowanie odpowiednich dokumentów, ale w praktyce niewiele z tych założeń zostało wdrożonych czy właściwie udokumentowanych.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	x/-	x/-	X	X	-	x/-
Umiejętności	x/-	x/-	X	X	-	x/-
kompetencje społeczne	x/-	x/-	x	X	-	x/-

+ - **pozwala na pełne osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

+/- - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą, autorską, bardzo dobrą w sensie metodologicznym i metodycznym strukturę zarządzania procesami kształcenia, ale nie dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia zgodnie z nią, we wszystkich komponentach, gdyż przewiduje jej pełne wdrożenie dopiero od października 2014 r. Nie można zatem stwierdzić, czy i w jakim zakresie nawet dotychczasowe, a nieliczne, procedury, wyniki oceny stanowiły podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,
- 2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości częściowo uczestniczą pracownicy, studenci i absolwenci. Brakuje jednak dokumentacji, która stanowiłaby

opracowanie ilościowo-jakościowe przeprowadzonych ocen zajęć i pracowników naukowo-dydaktycznych.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji				X	
3	program studiów				X	
4	zasoby kadrowe					X
5	infrastruktura dydaktyczna	X				
6	prowadzenie badań naukowych ³		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji

³ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

zawartych
w raporcie, zawierać zalecenia).

Na wizytowanej wydziale bezsprzecznie zastrzeżeń nie budzi infrastruktura Uczelni, która została oceniona wyróżniająco. Jako w pełni oceniono też prowadzenie badań naukowych przez jednostkę oraz wsparcie studentów. Na wizytowanej uczelni istnieje jednak szereg elementów wymagających zdecydowanej poprawy, a które w sytuacji obecnej nie pozwalają na uzyskanie zakładanych efektów kształcenia. Są to:

- nieprawidłowości w konstruowaniu sylabusów oraz w sposobach weryfikacji efektów kształcenia;
- niska jakość prac dyplomowych, oraz obrona prac, które nie powinny zostać dopuszczone do procesu dyplomowania na kierunku pedagogika;
- brak zajęć z wychowania fizycznego;
- nieprawidłowości w przypisywaniu punktów ECTS;
- brak minimum kadrowego dla I i II stopnia studiów;
- częściowo niepoprawna obsada zajęć dydaktycznych;
- nie w pełni funkcjonujący wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

Zaleca się jednostce wyeliminowanie tych nieprawidłowości.

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieść się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					